

EVROPSKA KOMISIJA

Strasbourg, 18.4.2012
COM(2012) 183 final

SPOROČILO KOMISIJE

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKI
CENTRALNI BANKI, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU,
ODBORU REGIJ IN EVROPSKI INVESTICIJSKI BANKI**
Za grško gospodarsko rast

SPOROČILO KOMISIJE

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKI CENTRALNI BANKI, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU, ODBORU REGIJ IN EVROPSKI INVESTICIJSKI BANKI

Za grško gospodarsko rast

1. Uvod

Grčija je sredi gospodarske in družbene krize, ki je brez primere v Evropi v novem času. Pri njenem premagovanju in ponovni vzpostavitvi uspešnega gospodarstva bodo morali tesno sodelovati tako prebivalstvo kot njegovi politični voditelji, kajti le Grčija sama si lahko zagotovi drugačno prihodnost. Vzroki krize so se krepili več let zapored in preobrnitev teh negativnih trendov bo terjala čas. Kriza takšnih razsežnosti zahteva temeljite spremembe v Grčiji, ki bodo omogočile vzpostavitev novega, dinamičnega in konkurenčnega gospodarstva, zmožnega zagotavljati trajnostno rast, ustvarjati nova delovna mesta, podpirati socialno kohezijo in izpolnjevati pričakovanja grških državljanov.

Grčiji se ne bo treba sami spopasti s tem izjemnim izzivom. Podporo in konkretno pomoč bo lahko črpala neposredno iz svojega članstva v Evropski uniji in območju evra. Za podporo Grčiji pri prizadevanjih, ki jo čakajo, bo potrebna dolgoročna solidarnost preostalega dela EU. Druge države članice in institucije EU so jasno izrazile željo pomagati Grčiji in jo obdržati v območju evra s podporo v obsegu, ki je bil še pred nekaj leti popolnoma nepredstavljiv. Skupni paket pomoči Grčiji, vključno s posojili EU in finančnih institucij, delnim odpisom dolga zasebnim upnikom ter nepovratnimi sredstvi iz strukturnih in drugih skladov EU, znaša približno 380 milijard evrov, kar ustreza 177 % BDP Grčije. Tako obsežna pomoč je v zgodovini brez primere (Marshallov načrt ZDA za povojno obnovo je zajemal transferje v višini okrog 2,1 % BDP držav prejemnic).

Preglednica 1: Pomoč EU in mednarodna pomoč za Grčijo v preteklih letih

Različne oblike pomoči EU in mednarodne pomoči ≈ 380 milijard EUR	Enakovredno: (podatki za leto 2011)	Za primerjavo:
Finančna pomoč (posojila): 240 milijard EUR	• 3 % BDP EU • 177 % BDP Grčije	• Marshallov načrt ZDA 1948–1951 skupaj:
Vključenost zasebnega sektorja (delni odpisi dolga): 100 milijard EUR	• 33 600 EUR na grškega prebivalca	– ≈ 13 milijard USD (85 % nepovratnih sredstev, 15 % posojil)
Sredstva EU za obdobje 2007–2013 (nepovratna sredstva): > 40 milijard EUR (vključno z 20 milijardami EUR iz kohezijskega in strukturnih skladov EU ter 20 milijardami EUR v okviru skupne kmetijske politike)		– ≈ 5 % BDP Združenih držav Amerike – ≈ 2,1 % BDP držav prejemnic

Kriza je poudarila soodvisnost vseh držav članic EU in še zlasti tistih, ki uporabljajo skupno valuto. Tolikšna stopnja gospodarskega, socialnega in političnega povezovanja je lahko uspešna le, če lahko vsaka država v celoti izpolnjuje svoje obveznosti. Grčija potrebuje EU, da se bo prebila skozi to krizo, EU pa potrebuje dobro delujočo in dinamično Grčijo, ki bo v celoti izpolnjevala svojo vlogo države članice in pomagala zagotoviti delovanje politik EU na njenem celotnem ozemlju.

Komisija je ves čas krize dejavno pomagala Grčiji, zagotavljala neposredno pomoč ter skupaj z ostalimi državami članicami, institucijami EU in mednarodno skupnostjo iskala nove rešitve in skušala zagotoviti trajne rezultate na terenu. Ekipe z različnih področij znotraj Komisije se posvečajo izključno tem vprašanjem ter dejavno sodelujejo z grškimi organi v Bruslju in Atenah. Za zagotovitev potrebne tehnične podpore je Komisija julija 2011 ustanovila tudi posebno projektno skupino za Grčijo. Poleg tega je ena od nalog Komisije tudi okrepljeno spremljanje izpolnjevanja zavez in napredka. Kot je razvidno iz Priloge k temu sporočilu, se začenjajo kazati otipljivi rezultati prizadevanj, ki so odkrila obetavne nove možnosti.

Komisija se je za objavo tega sporočila odločila, ker je bil po več mesecih negotovosti v Grčiji vzpostavljen glavni okvir za okrevanje. Grčija je sprejela pomembne ukrepe za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja ter nove fiskalne in gospodarske politike. Sporazum o drugem programu gospodarske prilagoditve in uspešnost nedavnega zmanjševanja dolgov v zasebnem sektorju ponujata priložnost za nov zagon nujnih strukturnih reform.

To sporočilo bo zanimivo širokemu krogu bralcev:

- državljanom Grčije, ker ponazarja, da lahko iz krize vznikne bolj pošten, socialno povezan, zaupanja vreden in učinkovit sistem. Grčija se je sposobna spremeniti in ima dragocene vire, ki jih lahko uporabi, vendar sedanja pomoč Grčiji, ki je v zgodovini brez primere, lahko obrodi sadove samo, če bodo grški državljani v celoti podprli njen program in si prizadevali zgraditi drugačno prihodnost;
- demokratičnim grškim institucijam, ki so se strinjale z drugim programom gospodarske prilagoditve in so zavezane k njegovemu izvajanju. To sporočilo poudarja, da je treba ustvariti pozitivnejše ozračje s poudarjanjem koristi, do katerih lahko pride hitro in ki jih lahko prinese dosledno izvajanje prvih ukrepov programa;
- drugim državam članicam EU, institucijam EU in našim mednarodnim partnerjem, ki zagotavljajo podporo Grčiji brez primere in bodo želeli zagotovilo, da njihovi prispevki prinašajo rezultate in trajne rešitve).

Namen sporočila je poudariti pozitiven učinek, ki ga lahko prinese dosledno in učinkovito izvajanje drugega programa gospodarske prilagoditve¹ s tem, ko postavlja temelje za rast, naložbe in družbeno prenavo. Sporočilo opredeljuje, na kakšne načine je mogoče čim bolj povečati učinek prvih rezultatov s hitrim ukrepanjem in podporo EU².

¹ Celotno besedilo programa je na voljo na spletni strani

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp94_en.pdf.

² To sporočilo ne spreminja ali dopolnjuje uradnih sklepov v zvezi z Grčijo, sprejetih v ustreznih postopkih Pogodbe za usklajevanje gospodarske politike.

Grčijo sicer čaka dolgotrajen proces prenove in prilagajanja, vendar bo izvedba teh ukrepov začela proces okrevanja. Da se bodo ljudje prepričali, da bodo sedanja odrekanja in prizadevanja obrodila otipljive rezultate v prihodnosti, bo treba zagotoviti, da v celoti razumejo program in pričakovane rezultate obsežnih sprememb, ki se bodo zgodile v prihodnjih mesecih.

2. ZGODOVINSKA PRILOŽNOST ZA SVETLEJŠO PRIHODNOST

Dosledno in pravočasno izvajanje drugega programa gospodarske prilagoditve mora postati glavna prednostna naloga Grčije. Reformni ukrepi v programu so namenjeni obnovi možnosti za ustvarjanje rasti in delovnih mest v grškem gospodarstvu ter odpravi predpisov, ki preprečujejo ustvarjanje vrednosti, priložnosti za korupcijo in birokracije, ki grškim državljanom in podjetjem preprečujejo opravljanje produktivnih dejavnosti. Pretirana količina predpisov in slabo delujoča javna uprava povzročata neučinkovitost in prepogosto spodbujata rentništvo).

Odprava najočitnejših ovir za rast lahko razmeroma hitro bistveno izboljša položaj državljanov in podjetij. Srednjeročno bodo potrebne temeljitejše reforme grške javne uprave in pravosodja, da se zagotovijo hitrejši in učinkovitejši postopki, bistveno bolj učinkovit in pravičen sistem pobiranja davkov, manj birokracije ter večja pravna varnost za naložbe in nove poslovne dejavnosti.

Namen reform v okviru drugega programa gospodarske prilagoditve je ustvariti pravičnejšo družbo, v kateri vsi deli prebivalstva nosijo pravičen delež bremena prilagajanja in bodo tudi uživali ugodnosti reform. Vpliv hudih neravnovesij, ki so se nabrala v grškem gospodarstvu, je najmočnejše prizadel manj premožne, zato je potreba po reformi še toliko bolj nujna. Delovanje oseb znotraj in zunaj javne uprave, ki so izkoriščale svoj položaj v nepreglednem in zbirokratiziranem sistemu, ki je zelo dovzeten za korupcijo, se ne smejo več dopuščati. Vendar pa bo koristi teh sprememb uživalo celotno prebivalstvo, ki si tudi zasluži boljše upravljanje.

2.1. To je izvedljivo

Grčija je že dosegla pomemben napredek z bistvenim zmanjšanjem javnega dolga s pomočjo ukrepov na področjih odhodkov in davkov. Proračunski primanjkljaj se je s skoraj 16 % v letu 2009 do lanskega leta zmanjšal na 9,25 % BDP. Parlament je uzakonil mnoge nove zakonodajne akte in izvedeni so bili vsi predhodni ukrepi, potrebni za začetek veljavnosti drugega programa gospodarske prilagoditve. Kot se je pokazalo pred kratkim, lahko celoten državni aparat prinaša rezultate, če je osredotočen na doseganje jasno zastavljenih ciljev.

V drugem programu gospodarske prilagoditve je pot gospodarske prenove jasno načrtana. Ta program bo prinesel zgodovinsko prenovo ter Grčiji zagotovil sodobno gospodarstvo in strukture upravljanja, s katerimi se bo lahko samozavestno podala v prihodnost. Grčija lahko gradi na svojih številnih prednostih, kot so denimo sektor ladijskega prometa, turizem, (njene) univerze in na splošno dobro izobražena delovna sila ter geografska lega, zaradi katere bi lahko postala logistično in energetska vozlišče jugovzhodne Evrope.

Zgodnje izvajanje številnih vodilnih ukrepov bo odločilno prispevalo k ustvarjanju rasti in delovnih mest, krepitvi konkurenčnosti in spodbujanju naložb. Državljanom in podjetjem bodo rezultate videli in občutili v razmeroma kratkem času. Izvajanje teh ukrepov bo dalo zagon procesu reform in pomembno znamenje, da je Grčija zavezana reformam. Grčiji bo pomagalo

izstopiti iz začaranega kroga in vstopiti v spiralo napredka, kjer se zavezanost reformam nagraduje z obnovitvijo zaupanja in rastjo, kar spodbuja nadaljnji napredek.

Drugi program gospodarske prilagoditve je sicer treba izvesti v celoti, vendar Komisija v tem sporočilu poudarja tri širša področja, na katerih bi ukrepi grških organov v letu 2012 lahko pokazali obetavne rezultate že do konca leta 2012. To so:

- nadzor javnih financ in prihodkov, da se sčasoma zagotovi vzdržnost javnih financ,
- sproščanje toka posojil realnemu gospodarstvu z dokapitalizacijo bank ter pomočjo malim in srednjim podjetjem pri pridobivanju ugodnih posojil,
- razbremenitev podjetništva za spodbuditev rasti – nujno potrebna je obsežna preureditev poslovnega okolja in trga delovne sile, da bo Grčija spet lahko postala država, ki ji domači in tuji vlagatelji zaupajo, tako da vlagajo in ustvarjajo nova delovna mesta.

2.1.1. Nadzor javnih financ - predpogoj za rast in delovna mesta

Cilj programa je zagotoviti pogoje, da gospodarstvo srednjeročno postane bolj dinamično in pošteno. Mednarodne izkušnje kažejo, da bodo prizadevanja za ustvarjanje rasti in delovnih mest ogrožena, če javni dolg ne bo spet vzdržen in če gospodarstvo ne bo spet postalo konkurenčno. Za doseg vzdržnosti bodo potrebna nadaljnja prizadevanja v letih 2013 in 2014, ki bodo Grčiji omogočila zmanjšanje deleža dolga na okoli 117 % BDP do leta 2020. Z osredotočanjem na usmerjeno znižanje odhodkov se bo ublažil kratkoročni vpliv na realno gospodarstvo. Poleg tega bo zmanjšanje primanjkljaja izboljšalo likvidnost grških podjetij, ker bo država absorbirala manj domačih in tujih prihrankov. Povečalo bo verodostojnost Grčije na trgih in ji omogočilo ugodnejše financiranje po koncu obdobja uradnega financiranja, zaradi česar se bodo izboljšali tudi pogoji financiranja za podjetja. Za nadzor javnih financ je bistvenega pomena tudi reforma davčnega sistema in davčne uprave, kot je opisana spodaj v poglavju 2.3.2.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 1 memorandumu o soglasju):

Grški organi bodo morali opredeliti ukrepe za zapolnitev obstoječih davčnih vrzeli v letih 2013 in 2014. Ti ukrepi bi morali biti osredotočeni na prihranek pri porabi.

2.1.2. Zagotavljanje dotoka posojil realnemu gospodarstvu z dokapitalizacijo bank in pomočjo za mala in srednja podjetja

Grški bančni sistem je doživel obsežen odliv vlog, kar je povzročilo omejen dostop do likvidnosti in zmanjšanje vrednosti njegovih sredstev. To je pomenilo zmanjšanje zagotavljanja posojil realnemu gospodarstvu.

Reševanje te težave in ponoven dotok likvidnosti grškim podjetjem sta predpogoj za gospodarsko oživitev. Drugi program gospodarske prilagoditve zagotavlja finančna sredstva za dokapitalizacijo grškega bančnega sistema z dvema ciljema: zagotoviti finančno stabilnost in bankam omogočiti financiranje realnega gospodarstva.

Grška mala in srednja podjetja se trenutno soočajo z izjemno težavnimi pogoji poslovanja: čisti dobiček 6 od 10 podjetij se je v letu 2011 glede na leto 2010 znižal in izgubljenih je bilo

150 000 delovnih mest. Ti pretresljivi podatki poudarjajo potrebo po hitrih in usmerjenih ukrepih za pomoč malim in srednjim podjetjem; podpora EU za njihovo ohranjanje in razvoj je opisana v nadaljevanju tega sporočila.

Za odpravo te grožnje bo treba uporabiti vsa razpoložljiva sredstva, zlasti iz strukturnih skladov EU³, da bi zagotovili likvidnost novim dejavnostim za ustvarjanje delovnih mest in spodbujanje trajnostne rasti. Več kot 4 milijarde EUR iz strukturnih skladov EU je že na voljo v obliki likvidnostne pomoči za mala in srednja podjetja, in sicer v obliki instrumentov finančnega inženiringa in nepovratnih sredstev. Poleg tega je bil ustanovljen nov jamstveni sklad za mala in srednja podjetja s 500 milijoni EUR iz strukturnih skladov EU, ki bi ga bilo mogoče povečati, tako da bi sprostil še dodatno milijardo evrov v obliki posojil Evropske investicijske banke grškim bankam za nadaljnje posojanje grškem malim in srednjim podjetjem.

Vendar ta denar trenutno ne doseže grških malih in srednjih podjetij zaradi zmanjšane povpraševanja po naložbah, visokega tveganja pri posojilih malim in srednjim podjetjem v sedanjih razmerah ter zaradi posledičnih težav malih in srednjih podjetij pri zagotavljanju potrebnega bančnega sofinanciranja. Spremembe zakonodaje EU, ki omogočajo sofinanciranje obratnih sredstev malih in srednjih podjetij, grški organi še niso prenesli v svojo zakonodajo.

Odprava teh ovir je prednostna naloga, ki jo je treba čim prej izvesti. Poleg tega se s sredstvi iz strukturnih skladov EU sofinancira nekaj projektov in programov, ki so namenjeni spodbujanju podjetniških sposobnosti in ustanavljanja podjetij ter dostopa do programov mikrofinanciranja.

Ukrepi v letu 2012:

Dokapitalizacija bank ob upoštevanju njihove poslovne neodvisnosti bi morala biti končana do septembra 2012.

V naslednjih 8 mesecih bi morala grški bančni sektor in organi pospešiti izplačilo 4 milijard EUR, ki so že na voljo za financiranje malih in srednjih podjetij. V grško zakonodajo bi bilo treba prenesti spremembe predpisov EU, ki omogočajo sofinanciranje obratnih sredstev.

Evropska investicijska banka bi morala izplačati posojila malim in srednjim podjetjem ob podpori jamstvenega sklada za mala in srednja podjetja, s ciljem v višini 160 milijonov EUR v letu 2012, dodatnih 400 milijonov EUR do konca leta 2013 in še 440 milijonov EUR do leta 2015. Poleg tega bo Evropska investicijska banka v letu 2012 zagotovila dodatnih 440 milijonov EUR za mala in srednja podjetja, za katera bodo jamčili grški organi.

Povečano finančno podporo bi bilo treba nameniti tudi usposabljanju za podjetništvo (s poudarkom na novih inovativnih proizvodih in storitvah), vključno z mentorstvom, usmerjanjem in svetovanjem.

³ Za več informacij o financiranju EU ter likvidnosti malih in srednjih podjetij glej poglavji 2.2 in 3.2 Priloge.

2.1.3. Razbremenitev gospodarstva za spodbujanje rasti

Za stalen izhod iz krize bo potrebna rast v grškem proizvodnem sektorju. Po ocenah bi lahko reforma trgov izdelkov in storitev dolgoročno zvišala grški BPB za 13,5 %⁴. Razbremenitev gospodarstva z zmanjšanjem birokracije in odpravo korupcije lahko sprosti potlačeni potencial rasti v sektorjih, kot so turizem, pristaniške storitve in predelava hrane. Olajšala bo novo naravnost gospodarstva v večje naložbene in izvozne zmogljivosti in bi lahko sprožila odločilen premik k dejavnostim z višjo dodano vrednostjo. V tem poglavju je poudarjenih osem področij ukrepanja, na katerih bi morali doseči napredek še pred koncem leta 2012⁵.

- **Vračanje stroškovne konkurenčnosti**

V okviru prizadevanj za posodobitev grškega trga dela so potrebni ukrepi za spodbuditev hitre prilagoditve stroškov dela na enoto, da bi zajezili brezposelnost in povrnili stroškovno konkurenčnost grškega gospodarstva. V skladu z drugim programom gospodarske prilagoditve bi ukrepi za spodbuditev hitre prilagoditve stroškov dela na enoto za zajezitev brezposelnosti in povrnitev stroškovne konkurenčnosti gospodarstva in že sprejeti ukrepi morali biti usmerjeni v nižanje nominalnih stroškov dela na enoto v poslovnem gospodarstvu za 15 % v obdobju 2012–2014. Pri teh ukrepih bi morali upoštevati rezultat socialnega dialoga ter upoštevati širša prizadevanja za krepitev institucij trga dela, zgladiti pogajanja o plačah na vseh ravneh in preprečevati delo na črno.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 4.1 memoranduma o soglasju):

Do konca julija 2012 bi morali v posvetovanju s socialnimi partnerji pripraviti časovnico temeljitih sprememb nacionalnega kolektivnega sporazuma o plačnem sistemu. Grški organi bi morali tudi sprejeti proračunsko nevtralne ukrepe za zmanjšanje socialnih prispevkov, ki bremenijo stroške dela.

- **Olajševanje izvoza**

Izvozno carinjenje in izvozne formalnosti so v Grčiji opravljeni povprečno v 20 dneh, medtem ko to obdobje v EU traja v povprečju 10 dni. Rezultat dolgotrajnih postopkov je po ocenah za približno 10 % nižja vrednost skupnega izvoza, kot bi bila sicer⁶. Nesorazmerne in pogosto nepotrebne zahteve po dokumentih in postopkovne zahteve bi bilo treba odpraviti.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 4.2 memoranduma o soglasju):

Opraviti bi bilo treba sistematičen pregled carinjenja izvoza in carinskih formalnosti ter odpraviti odvečne kontrole in uskladiti kontrolne sisteme s praksami na ostalem delu enotnega trga. Ko bo poenostavitev že v fazi izvajanja, bi njene koristi lahko še povečali s selitvijo postopkov na rešitve IKT. Prizadevanja se morajo osredotočiti tudi na usposabljanje izvoznikov, da bodo znali poiskati priložnosti na obetavnih trgih.

- **Spodbujanje novih naložb**

⁴ Fundacija za gospodarske in industrijske raziskave, četrtletni bilten 2/10, 2010.

⁵ Za več informacij o teh področjih glej poglavje 3 Priloge.

⁶ Vir: Pravočasno trgovanje: Delovni dokument Svetovne banke o raziskavi politik (št.) 3909.

Naložbe v nove zmogljivosti ali projekte je odvisna od zamud in stroškov, izhajajočih iz zakonskih in upravnih ovir, ki vključujejo več organov. Načrtovanje rabe tal in pravila za izdajo okoljskih dovoljenj so pogosto navedeni kot ovira za naložbe. Najbolj so prizadeta podjetja, ki delujejo v energetske sektorju, distribuciji ter sektorju logistike in prevoza. Težave se v primeru sporov povečujejo zaradi odločilnega učinka številnih upravnih in pravnih ukrepov, pomanjkanja osebja ali pristojnosti pri ključnih storitvah uprave. Dokončanje vpisa v zemljiško knjigo bo tudi olajšalo naložbe, ker bo vlagatelje zaščitilo pred pravnimi spori glede lastništva zemljišč. Dostop do znanja in spretnosti je prav tako težave za tuje vlagatelje na področju raziskav in inovacij, in sicer zaradi neusklajenosti med javnim izobraževalnim sistemom in potrebami gospodarstva, temelječega na znanju.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 4.2 memoranduma o soglasju):

Treba bi bilo v celoti izkoristiti nedavno sprejeto zakonodajo za hitrejše postopke izdaje dovoljenj za nekatere poklice in proizvodne dejavnosti ter okoljskih dovoljenj za projekte in dejavnosti.

Sprejeti bi bilo treba nadaljnje ukrepe za enostavnejšo ustanovitev novega podjetja – cilj EU iz Akta za mala podjetja je 3 dni ob stroških, ki ne presegajo 100 EUR. Grčija bi morala prav tako dokončno dobiti enotno kontaktno točko, kot je določeno v Direktivi o storitvah.

- **Posodobitev javnih naročil**

Javna naročila predstavljajo 12 % grškega BDP. Ponudniki za grška javna naročila na sklenitev pogodb čakajo dvakrat dlje od evropskega povprečja (skoraj eno leto). Postopki so neučinkoviti in zahtevajo znatno porabo virov: javni sektor v izvajanje postopkov vloži dvakrat več dni vloženega dela. Povprečno vsak postopek sproži dve pritožbi. Take razmere škodijo dobaviteljem za javni sektor in povečujejo stroške. Preprečuje pridobitev blaga in storitev, ki so potrebni za opravljanje javnih storitev, in preprečuje zaključek del, ki se financirajo iz skladov EU.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 2.6 memoranduma o soglasju):

Zakonodajo o javnih naročilih je treba temeljito preurediti do konca leta. Poleg tega bi moral začeti v celoti delovati tudi novi enotni organ za javna naročila. Morali bi pripraviti in izvesti načrt za bolj strokovno in pregledno upravljanje javnih naročil na številnih ministrstvih z veliko porabo in šele nato uspešne prakse prenesti v druge dele državnega aparata. Pomembne prihranke bi lahko prinesli tudi uvedba e- javnih naročil, ukrepi za združitev javnih naročil prek centralnih nabavnih organov in širše uporabe okvirnih pogodb za standardno blago in storitve.

- **Sprostitev konkurence in cen**

V mnogih sektorjih grškega gospodarstva so cene ostale visoke ves čas krčenja gospodarstva, kar je prispevalo h gospodarskim težavam, ki so prizadele potrošnike in podjetja z zmanjšanim prihodkom. Potrebni so odločni ukrepi za odpravo mnogih regulativnih ovir, ki ovirajo konkurenco in vstop novih akterjev na trg. To vključuje nenehna prizadevanja za spremembo obstoječih predpisov, ki ustvarjajo zaščitene tokove prihodkov ali ščitijo regulirane poklice pred konkurenco. Večja konkurenca in večja prožnost cen sta prav tako nujno potrebni za zagotovitev, da se zmanjšanje stroškov dela prelije v znižanje cen in s tem

ublaži učinek na razpoložljivi dohodek in zagotovi, da zmanjšanje proizvodnih stroškov koristi grški družbi kot celoti.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 4.2 memoranduma o soglasju):

Polno izvajanje zakona o reguliranih poklicih iz leta 2011 bi bilo treba dokončati pred koncem leta, skupaj z dodatnimi ukrepi za liberalizacijo, ki so vključeni v memorandum o soglasju. Potrebno je tudi učinkovito izvajanje pravil EU o priznavanju poklicnih kvalifikacij. Sistematski pregled zakonodajnega okolja v izbranih gospodarskih sektorjih bo dokončan do jeseni in bo podlaga za razveljavitev protikonkurenčne in po nepotrebnem obremenjujoče zakonodaje.

- **Konkurenčen energetske sektor**

Grčija je zelo odvisna od fosilnih goriv (večji del električne energije pridobi iz lignita). Večina otokov je še vedno izolirana in se zanaša na dizelske generatorje in naftne elektrarne. Splošna učinkovitost proizvodnje električne energije je med najnižjimi v Evropi. V energetske sektorju prevladuje peščica podjetij v državni lasti z nizko storilnostjo, ki imajo še vedno skoraj popoln monopol na trgu. Razdruževanje upravljavcev prenosnega omrežja še ni popolnoma dokončano. Industrijski odjemalci se pritožujejo, da je njihova konkurenčnost ogrožena, ker redkokje v Evropi plačujejo tako visoke cene za električno energijo.

Elektroenergetska in plinovodna omrežja je treba posodobiti. Izboljšanje skladiščenja plina in plinovodnih omrežij ter vlaganja v nove plinovode bodo Grčiji omogočili, da izkoristi svoj strateški geografski položaj, zaradi katerega lahko postane prehod do Evropskega trga s plinom. Povezovanje električnih omrežij večjih otokov s celino in med manjšimi otoki je predpogoj za široko uporabo vetrnih in sončnih elektrarn.

Okrepitev prenosnega omrežja na celini je pomembno tudi povezati naprave, ki proizvajajo elektriko iz obnovljivih virov, in izvažati velike količine električne energije v ostale dele Evrope. Grčiji je naravni prehod za velik del plina iz Kaspijskega bazena in vzhodnega Sredozemlja. Program za vseevropsko energetske omrežje in predlagani instrument za povezovanje Evrope bosta lahko imela pomembno vlogo pri prizadevanjih na tem področju in njihovem financiranju. Brez odprtega in delujočega energetskega sektorja ter nediskriminatornega dostopa do njegove infrastrukture in omrežij bo težko pritegniti zasebne vlagatelje. Projekti, kakršen je Helios, bi lahko postali odskočna deska za resnično povezan evropski trg energije iz obnovljivih virov in hkrati pomagali grškemu gospodarstvu v procesu okrevanja.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 4.2 memoranduma o soglasju):

Letošnja privatizacija javnih podjetij za plin in električno energijo bo zasebnim vlagateljem dala možnost za vstop na ogromen nov trg ter povečala možnosti za zmanjšanje stroškov zaradi izboljšanja učinkovitosti v nekdanjih javnih podjetjih.

Ločevanje upravljanja prenosnega omrežja za plin in elektriko od dejavnosti proizvodnje in dobave bo povečalo preglednost v sektorju in spodbudilo konkurenčnost z vstopom novih akterjev na trg.

Tehnična pomoč bo pripomogla k reformi grških podpornih programov za obnovljive vire energije, ki naj bi izboljšala naložbeno ozračje za izkoriščanje obilnih virov sončne in vetrne energije v Grčiji.

- **Učinkovite prometne storitve**

V grškem prometnem sektorju so bile z oblikovanjem regulatorja železniškega prometa, odprtjem cestnega prevoza blaga in liberalizacijo občasnega avtobusnega potniškega prevoza izvedene pomembne spremembe.

Kljub temu pa bo treba še marsikaj narediti. Upravne ovire in slabo upravljanje preprečujejo učinkovito izkoriščanje pristanišč in letališč, kar negativno vpliva na dva najpomembnejša gospodarska sektorja: logistiko in turizem. V primeru letališč in upravljanja zračnega prometa bi lahko v kratkem času zagotovili znatne dodatne zmogljivosti in nižje stroške, kar bi spodbudilo pritek turistov. Delovanje železniškega prometa bi lahko izboljšali z vzpostavitvijo okvira za vstop potniških prevoznikov iz EU na grški trg in z olajšanjem postopkov v mednarodnem tovarnem prometu.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 4.2 memoranduma o soglasju):

Dokončati bi morali dokument o prometni politiki (rok junija 2012), ki bo določil strateški in ureditveni okvir za celoten prometni sektor. Morali bi ločiti regulativne in operativne funkcije grškega organa za civilno letalstvo ter zagotoviti sredstva za sodobno opremo za nadzor letalskega prometa, zaposlitev usposobljenih kontrolorjev zračnega prometa in nakup sodobne programske opreme za dodeljevanje slotov. Dokončati bi bilo treba ustanovitev neodvisnih organov za dodeljevanje storitev železniškega potniškega prometa. Treba bi bilo pregledati postopke za prehod meje in sporazume o njih, da bi olajšali tovarne tokove skozi deseti koridor, in opustiti zaprtja meje.

- **Uspešnost programa privatizacije**

Privatizacijski načrt v vrednosti 50 milijard EUR iz drugega programa gospodarske prilagoditve bi moral zagotoviti podlago za privabljanje neposrednih tujih naložb, vključevanje novih akterjev na trg in povečati konkurenco ter pomagati pri odplačilu javnega dolga. Če se bo izvajal z dolgoročno strateško vizijo, bi moral tudi pripraviti podlago za učinkovitejše upravljanje najpomembnejših podjetij v gospodarstvu, ki so trenutno v državni lasti.

Medtem ko se železnice, pristanišča in letališča pripravljajo na privatizacijo, bi morali zanje urediti bolj skladen regulativni okvir. Okvir bi moral natančno določati pristojnosti javnih organov in upravljavcev infrastrukture, zagotoviti dostop do zmogljivosti brez diskriminacije, olajšati razvoj infrastrukture, kar je del skladnega prometnega sistema, in zagotoviti učinkovito porabo sredstev iz kohezijskega in strukturnih skladov ter izvajanje prednostnih nalog vseevropskega prometnega omrežja.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 2.1 memoranduma o soglasju):

Vzpostaviti bi morali trden ureditveni in institucionalni okvir za z infrastrukturo povezana sredstva, katerih prodaja je bila odložena zaradi tehničnih ovir in negotovosti glede pogojev, pod katerimi se lahko izkoriščajo. Celoten popis nepremičnin, ki so v lasti države, je treba dokončati. Pospešiti bi bilo treba tudi vpis državnih zemljišč v zemljiško knjigo. Treba je

zagotoviti dosego načrtovane višine prejemkov v izogib vrzeli financiranja v fiskalnih računih in za okrepitev verodostojnosti privatizacije kot orodja, ki omogoča vzdržnost dolga.

2.2. Obvladovanje socialnih posledic krize

Poleg treh zgoraj navedenih področij ukrepanja terja takojšen odziv tudi hitro slabšanje socialnih razmer v Grčiji. Brezposelnost, zlasti med mladimi, se je od začetka krize dramatično povečala in raven revščine je nesprejemljivo visoka. Programa gospodarske prilagoditve naj bi ta trend obrnila z reformo gospodarstva, tako da bi lahko vsi uživali koristi prihodnje rasti in zaposlovanja.

Za ponovno vzpostavitev konkurenčnosti grškega gospodarstva je nujno potreben nadaljnji napredek pri zmanjševanju stroškov dela in večanju produktivnosti. Te nujne ukrepe pa morajo spremljati strogi ukrepi za zagotovitev socialne pravičnosti in pomoč najbolj ranljivim.

Te ugotovitve se jasno odražajo v samem programu, na primer s pregledom socialnih programov, da se zagotovita boljša ciljna usmerjenost v upravičence in učinkovito varovanje ranljivih oseb; z zagotavljanjem, da so znižanja pokojnin ciljno usmerjena in ščitijo upokojece z najnižjimi pokojninami; z bojem proti goljufijam v povezavi s socialnimi nadomestili; z nižanjem stroškov zdravstvenega varstva, ne da bi bila ogrožena njegova kakovost; z bolj pravičnim davčnim sistemom in z bojem proti davčnim utajam.

2.2.1. Spodbujanje zaposlovanja in usposabljanje mladih

Komisija dejavno sodeluje z grški organi pri reševanju problema izjemno visoke ravni brezposelnosti mladih. To vključuje drugačen pogled na porabo sredstev iz strukturnih skladov EU v Grčiji in na pomoč grškim organom pri prerazporeditvi sredstev v projekte, ki bodo v najkrajšem času prinesli največji učinek na gospodarsko rast in delovna mesta.

Pripravlja se akcijski načrt za osredotočenje na jasno določene prednostne ciljne skupine in cilje politik. Preusmerjena sredstva EU v višini okrog 200–250 milijonov EUR iz Evropskega socialnega sklada bi lahko prerazporedili v okviru obstoječih programov strukturnega sklada EU za podporo ukrepom, ki lahko dajo takojšnje rezultate za mlade, ki ne morejo najti zaposlitve.

Ti ukrepi bi lahko vključevali podporo pridobivanju prvih delovnih izkušenj ali kratkoročnim zaposlitvam v zasebnem sektorju ali v lokalnih skupnostih; razširitev možnosti za vajeništvo in usposabljanje za dodiplomske in podiplomske študente; spodbujanje preusposabljanja in izpopolnjevanja v okviru poti osebne rasti in razvoja; spodbujanje podjetništva, vključno s socialnim podjetništvom ter študij ali usposabljanje v tujini, na primer v okviru programov Leonardo ali Erasmus.

Ukrepi v letu 2012:

Aksijski načrt za spodbujanje zaposlovanja mladih, med drugim z usposabljanjem in podjetništvom, je treba dokončati in izvesti pred koncem leta 2012.

2.2.2. Aktivna politika trga dela

Javne službe za zaposlovanje bi bilo treba okrepiti, da bi ponujale boljše in bolj posameznikom prilagojene storitve vse večjemu številu brezposelnih. Za podporo gospodarski

rasti s številnimi delovnimi mesti in bolj sistematično oceno učinkovitosti ukrepov za aktivno politiko trga dela so potrebne učinkovitejše in bolj ciljno usmerjene naložbe v aktivne politike trga dela. Prednost je treba dati najbolj ranljivim skupinam (nizko kvalificiranim brezposelnim, osebam, ki zgodaj opustijo šolanje, starejšim delavcem, dolgotrajno brezposelnim, migrantom in manjšinam itd.). Prizadevanja za razvoj strokovnega znanja bi morala biti usmerjena v opredeljevanje potreb sektorjev in grozdov, ki lahko postanejo glavno gonilo prihodnje rasti, ter na odzivanje na te potrebe.

Strukturna sklada EU lahko podpirata različne programe kratkoročnega zaposlovanja, zlasti tiste, ko so osredotočeni na potrebe prikrajšanih skupin. Ti programi lahko prinesejo začasno gospodarsko pomoč in priložnost, da tisti, ki jih je kriza najbolj prizadela, nadgradijo svoja znanja in se obdržijo na trgu dela.

Poleg tega bi lahko Grčija s podporo Evropskega socialnega sklada, ki daje pomembno podporo ustvarjanju novih delovnih mest in lahko ponudi odgovor na rastoče potrebe po socialnih storitvah, uporabila še neizkoriščen potencial socialnega gospodarstva.

Ukrepi v letu 2012:

Učinkovitejša poraba razpoložljivih sredstev Evropskega socialnega sklada za vzpostavitev v celoti delujočega okvira za podporo socialnemu gospodarstvu in socialnim podjetjem ter ključnim spodbujevalcem gospodarske rasti s številnimi delovnimi mesti in za reševanje večplastnih potreb glede vključevanja ranljivih skupin.

2.2.3. Naložbe v izobraževanje in usposabljanje

Da bi omogočili ponovno rast in da bi v celoti izkoristili konkurenčne prednosti Grčije, bi morali izboljšati ustreznost, kakovost in privlačnost začetnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Treba je spodbujati sodelovanje med podjetji in izobraževalnimi ustanovami, da bi mladi, ki dokončajo izobraževanje in usposabljanje, imeli znanja in sposobnosti, ki jih potrebuje gospodarstvo, tako v smislu zaposljivosti kot podjetniškega duha. To bi moralo vključevati ustvarjanje prožnih prehodov med splošnim in poklicnim izobraževanjem ter od začetnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja do nadaljnjega učenja in visokošolskega izobraževanja.

2.3. Vzpostavitev sodobne javne uprave

Grška reforma se mora začeti s posodobitvijo javne uprave. Grčija trenutno ne premore dovolj zmogljivosti za izvajanje politik, upravljanje javnih financ, pobiranje davkov, odpiranje trgov konkurenci, zagotavljanje učinkovitosti in inovativnosti javnih naročil, plačevanje dobaviteljev in da bi svojim državljanom lahko zagotavljala sodne postopke v razumnem roku. Zapletenost in nejasnost na vseh ravneh ustvarjata priložnosti za korupcijo, ki spodkopava zaupanje državljanov v sistem in zmanjšuje njegovo učinkovitost. Ureditev teh elementov bo podlaga za ponovno vzpostavitev družbene pogodbe med grškimi državljani in državo, ki bo temeljila na preglednost, zaupanju in solidarnosti. Sestavni del te družbene pogodbe je ponovna vzpostavitev zaupanja v uradne statistične podatke.

2.3.1. Reforma javne uprave

Strukture in metode dela grških javnih služb so potrebne korenite reforme. Treba je jasno opredeliti glavne pristojnosti pri posameznih politikah, da se zagotovi prevzemanje odgovornosti ter premaga odpor do sprememb in trenutna razpršenost odgovornosti za

različne vidike politik med različnimi ministrstvi in agencijami. Za izvedbo zapletenih reformnih procesov je potrebna izrazita zmožnost usklajevanja med ministrstvi. Reforme so potrebne tudi za izboljšanje delovanja in organizacije posameznih grških ministrstev in javnih služb. Vsa načela skladnosti in učinkovitosti, ki jih določajo reforme uprave na centralni ravni, je treba prenesti tudi na regionalno in lokalno raven.

EU konkretno podpira grški reformni program za javno upravo, zlasti prek Evropskega socialnega sklada s proračunom v višini 505 milijonov EUR. Reforma javne uprave je tudi osrednji vidik drugega programa gospodarske prilagoditve⁷.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 2.6 memoranduma o soglasju):

Usmerjevalna skupina na visoki ravni, ustanovljena na začetku leta 2012 za nadzor in spremljanje izvajanja upravnih reform, bi morala čim prej začeti delovati pod vodstvom predsednika vlade. Ustanoviti bi bilo treba stalno strukturo za usklajevanje med ministrstvi. Na vsakem ministrstvu bi bilo treba vzpostaviti horizontalne strukture, ki bi ob uporabi skupnih pravil izvajale ustrezne postopke na področjih proračunske/finančne revizije, notranjega nadzora ali upravljanja človeških virov.

Nujno bi bilo treba sprejeti in pospešeno izvajati časovni načrt in ukrepe za upravno reformo na regionalni in lokalni ravni. Za pravočasne rezultate je bistvenega pomena reformni program za javno upravo, ki ga financira Evropski socialni sklad.

2.3.2. Davčna reforma, davčna uprava in upravljanje javnih financ

Grški davčni sistem je močno potreben korenite prenove. Tako sistem neposrednih kot posrednih davkov (vključno z davkom na premoženje) bi lahko izboljšali, da bi podpiral stabilnost in rast. Zaradi mnogih davčnih oprostitev, posebnih pravil in preferencialnih dogovorov ter znižanja davčne osnove je sistem zapleten in ga je težko tako upravljati kot izpolnjevati njegove zahteve. Zaradi davčnih oprostitev in izjem je sistem tako zapleten, da večja možnost za množično izogibanje plačilu davkov in davčne zlorabe ter omogoča davčno utajo in korupcijo, zaradi česar je država ob znatne prihodke, ogrožena pa je tudi sposobnost preživetja podjetij. Davčna reforma bi zato morala tudi izboljšati kakovost davčne zakonodaje in davčne uprave ter povečati spoštovanje davčnih predpisov.

Potrebna so velika prizadevanja za okrepitev zmogljivosti grške davčne uprave za pobiranje davkov, ki jih dolgujejo vsi deli družbe. Sprejeti bi bilo treba učinkovite ukrepe za izboljšanje okvira upravljanja in neodvisnosti davčne uprave. Doseči je treba trajen napredek pri izboljšanju nacionalnega proračunskega računovodstva. Pomanjkljivosti na teh področjih so bile ključni dejavniki pri poslabšanju grškega fiskalnega položaja. Izboljšanje davčne uprave in boj proti davčnim utajam je pomemben tudi, da se zagotovi poštena porazdelitev bremena prilagajanja.

Po drugi strani pa mora grška davčna uprava nujno povrniti do 700 milijonov EUR za akontacije DDV, ki so jih plačala izvozna podjetja. Podjetjem v težavah močno škodi zamik teh plačil, ki je posledica opravljanja revizij s strani posameznih davčnih uradnikov po njihovi lastni presoji.

⁷ Za več informacij o reformi javne uprave glej poglavje 3.6 Priloge.

Prav tako je treba povečati zmogljivosti v zvezi s preglednostjo upravljanja javnih sredstev in bojem proti goljufiji in korupciji.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavka 2.3 in 2.4 memoranduma o soglasju):

V naslednjih mesecih bi bilo treba skrbno pripraviti celovito reformo davčnega sistema, da se izboljšata njegova učinkovitost in naklonjenost gospodarski rasti.

Prizadevanja za pobiranje davčnih dolgov bi bilo treba okrepiti. Enako velja za revizijo zelo premožnih posameznikov. Potrebna so tudi prizadevanja za bistveno poenostavitev pravnega in postopkovnega davčnega okvira na podlagi tehnične pomoči, ki jo prejema Grčija.

Sprejeti bi bilo treba strategijo za boj proti goljufijam, ki bi pokrivala javne prihodke in odhodke.

2.3.3. Zdravstveno varstvo in reforma pokojninskega sistema

Za ohranitev dostopa do zdravstvenega varstva za vse in za izboljšanje njegove kakovosti ob precej večji proračunski disciplini mora Grčija najti načine za omejitev stroškov ter izboljšanje splošne učinkovitosti sistema. To je treba storiti s ciljem, da se izboljša splošna kakovost javnih zdravstvenih storitev, vključno z obravnavo neenakosti v zavarovalnem kritju in zmanjšanjem razdrobljenosti vodenja in upravljanja sistema.

Odgovornejša poraba zdravstvenih storitev in proizvodov bo pomagala zlasti z zmanjševanjem izdatkov in odpadkov v zvezi z medicinsko opremo in farmacevtskimi izdelki. To je mogoče doseči z bolj preglednimi in strokovnimi sistemi za izdajo receptov in javna naročila v zdravstvu (Grčija izvaja storitev e-recepti in je pred kratkim opravila prvo e-dražbo farmacevtskih izdelkov). Za vzdržnost sistema zdravstvenega varstva bo pomembna uravnoteženost dolgoročnih potreb po človeških virih z osredotočanjem zlasti na usposabljanje in preprečevanje odhoda zdravstvenih strokovnjakov in medicinskih sester na področju osnovnega zdravstvenega varstva.

Leta 2010 je Grčija sprejela eno od najambicioznejših reform pokojninskih sistemov v EU. Ta reforma bo podlaga za dolgoročno vzdržnost grškega pokojninskega sistema.

V zadnjem desetletju se je pričakovana življenjska doba ob rojstvu bistveno povečala – v letu 2010 je dosegla 78,4 leta za moške in 82,8 leta za ženske (v primerjavi s povprečjem EU–27 za leto 2008: 76,4 leta za moške in 82,4 leta za ženske) – zato bi moral proces reform jasno odražati vpliv staranja prebivalstva na zdravstveni in pokojninski sistem.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavka 2.7 in 2.8 memoranduma o soglasju):

Grčija bi si morala prizadevati za celovit sklop ukrepov za: i) krepitev upravljanja zdravstvenega sistema ob hkratnem zmanjšanju razdrobljenosti in upravnih stroškov; ii) zmanjšanje porabe farmacevtskih izdelkov s spremembami v oblikovanju cen, predpisovanju zdravil na recept in povračilu stroškov zanje, pa tudi s spodbujanjem uporabe generičnih zdravil; iii) centralizacijo javnih naročil; iv) razvoj celovitega in enotnega sistema e-zdravja za izboljšanje nadzora, preglednosti in učinkovitosti sistema zdravstvenega varstva in v) predstavitev instrumenta za načrtovanje človeških virov, da se okvirno določijo dolgoročne potrebe po delovni sili v zdravstvu. Ti koraki so potrebni za resnično nacionalno zdravstveno varstvo, ki bo zagotavljalo pravičnost, nepristranskost, učinkovitost in kakovost storitev in odhodkov.

Reforme pokojninskega sistema je treba dokončati z reformo sekundarnih in dodatnih pokojninskih zavarovanj ter z bojem proti goljufijam pri invalidskih pokojninah.

2.3.4. Reforma pravosodja

Grško sodstvo prav tako potrebuje reformo, saj je po mednarodnih standardih izjemno neučinkovito. Ljudje in podjetja morajo zaupati, da pravosodni sistem zagotavlja učinkovite rešitve in brani njihove pravice. Za grško pravosodje so značilni zapleteni postopki, zaradi katerih nastajajo čezmerne zamude pri reševanju zadev (močno nad povprečjem OECD), z veliko sodnih zaostankov kljub razmeroma velikemu številu sodišč in sodnikov glede na število prebivalcev. Ukrepi reforme pravosodja, določeni v drugem programu gospodarske prilagoditve, lahko pomembno prispevajo k oživitvi gospodarstva s spodbujanjem zasebne potrošnje, tujih naložb in domačega podjetništva.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 4.5 memoranduma o soglasju):

Grčija bi si morala prizadevati za i) odpravo obstoječih sodnih zaostankov (v davčnih, civilnih in gospodarskih zadevah); ii) spodbujanje posameznikov in podjetij, naj uporabljajo alternativne načine za reševanje sporov, kot je na primer mediacija, da se zmanjša delovna obremenitev sodnih uradnikov; iii) uvedbo novih aplikacij za e-pravosodje; iv) pregled grškega zakonika o civilnem postopku in v) sprejetje in izvajanje protikorupcijske strategije.

2.3.5. Izboljšanje notranje usklajenosti

Drugi program gospodarske prilagoditve določa celovit načrt, ki naj bi ga izvedli grški organi. Prav tako pomeni „kritično maso“, ki je potrebna, da se v Grčiji sproži proces strukturnih reform, ki bi se nadaljeval sam po sebi.

Vendar trenutno ni posebne ekipe, ki bi znotraj grške vlade usklajevala in spremljala proces reform. Tak mehanizem bo potreben za napredovanje procesa reform po načrtih in olajšanje preglednega in učinkovitega vladnega nadzora nad celotnim procesom. To bi bila tudi podlaga za vladni in parlamentarni nadzor nad postopkom in za odpravo morebitnih odstopanj. Taka ekipa bi tudi pomagala vzpostaviti neodvisne zmogljivosti za pripravo in izvajanje strukturnih reform.

Tehnična pomoč je zagotovljena tudi za izboljšanje kakovosti uradnih statističnih podatkov, za kar je bil sprejet skupni akcijski načrt na področju statistike za Grčijo.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 5 memoranduma o soglasju):

Mehanizem za spremljanje in usklajevanje strukturnih reform bi moral biti pripravljen in v celoti operativen do sredine leta 2012.

3. EVROPSKA UNIJA LAHKO POMAGA

3.1.1. Poraba sredstev iz skladov EU

Sredstva, ki so na voljo v okviru skladov EU, so pomembno gospodarsko gonilo⁸. Za obdobje 2007–2013 je bilo dodeljenih več kot 20 milijard EUR iz kohezijskega in strukturnih skladov EU in dodatnih 21 milijard EUR v okviru skupne kmetijske politike. Vendar pa je bila porabljena manj kot polovica dodeljenih sredstev iz kohezijskega in strukturnih skladov, pa tudi črpanje sredstev za razvoj podeželja bi bilo mogoče izboljšati. To pomeni znatne neizkoriščene zmogljivosti za hitro povečanje povpraševanja in naložb ter odpiranje novih delovnih mest, kar bi bilo podlaga za trajnostno rast v prihodnosti.

Komisija je skupaj z grški organi opredelila vrsto prednostnih projektov, ki lahko takoj spodbudijo rast in odpiranje delovnih mest. Komisija je tudi predlagala instrument za porazdelitev tveganja, da se spodbudijo naložbe zasebnega sektorja v velike infrastrukturne projekte. Ta instrument bo pomemben spodbujevalni dejavnik za ključne projekte, kot so koncesije za avtoceste in naložbe v ravnanje z odpadki.

Ukrepi v letu 2012 (glej odstavek 4.3 memoranduma o soglasju):

Grčija bi morala nadaljevati prizadevanja za izpolnjevanje ciljev za črpanje sredstev iz kohezijskega in strukturnih skladov, za oddajo prijav za velike projekte in za postopno zmanjšanje uporabe nenamenske državne pomoči de minimis. Za poenostavitev upravljanja skladov EU bi si morali prizadevati z odpravo nepotrebnih upravnih bremen ob zagotavljanju stabilnosti okvira za izvajanje.

Tehnične priprave za instrument za porazdelitev tveganja bi morale potekati hitro, tako da bi se instrument lahko začel uporabljati čim prej po sprejetju političnega soglasja Evropskega parlamenta in Sveta.

Grčija bi morala dokončati sporazum o potrebnem prestrukturiranju koncesij za avtoceste, da bi zagotovila njihovo ekonomsko upravičenost.

Število projektov, za katere so bila oddana naročila – in zlasti 181 prednostnih projektov – bi bilo treba znatno in hitreje povečati, da se zagotovi njihovo dokončanje pred koncem leta 2015.

3.1.2. Tehnična pomoč / delovna skupina za Grčijo

Evropska komisija bo z namensko vzpostavljeno delovno skupino za Grčijo, ki poroča predsedniku Barrosu, še naprej podpirala Grčijo pri oblikovanju in uporabi tehnične pomoči, ki je potrebna za izvajanje teh zahtevnih reform.

Delovna skupina že tesno sodeluje z grškimi organi pri ugotavljanju potreb in uporabi strokovnega znanja in izkušenj iz drugih držav članic in mednarodnih organizacij na področjih črpanja sredstev iz strukturnih skladov, davčne uprave / upravljanja javnih financ, vključno z bojem proti goljufijam, tihotapljenju in korupciji, reforme javne uprave, poslovnega okolja, reforme pravosodja in zdravstvene reforme. Mnoge države članice sodelujejo tako, da grškim organom dajejo na razpolago svoje vodilne strokovnjake.

⁸ Za več informacij o financiranju EU glej poglavji 2.2 in 2.3 Priloge.

Komisija bo redno poročala o izvajanju drugega programa gospodarske prilagoditve in o delu posebne delovne skupine za Grčijo.

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Gospodarska prenova Grčije ne bo zaključena čez noč, vendar lahko pomembne ukrepe pričakujemo že v letu 2012. Temeljite strukturne reforme in odpravljanje neravnovesij, ki so se nabrala z leti, bodo dolgotrajni, vendar bi morali ukrepi iz tega sporočila ustvariti pogoje za okrevanje gospodarstva in voditi v bolj dinamično, sodobno, inovativno, trajnostno in pravično Grčijo.

Izzivov je veliko. Grčija mora preurediti večji del svoje javne uprave in poskrbeti, da bo država postala privlačen kraj za vlaganja in opravljanje dejavnosti. Izvesti mora temeljito preureditev svojega gospodarstva – s poudarkom na bolj produktivnih dejavnostih, ki temeljijo na konkurenci ter inovativnih izdelkih in storitvah z visoko dodano vrednostjo. Grški trg dela je treba reformirati za boljše izkoriščanje in nadgradnjo človeškega kapitala, za zagotovitev več in boljših zaposlitvenih možnosti ter za povrnitev konkurenčnosti. K uspešnemu izidu procesa reform bi morale prispevati tudi ohranjanje pogojev za učinkovit in smiseln socialni dialog.

Grčija je že dosegla pomemben napredek pri bistvenem zmanjšanju svojih proračunskih neravnovesij, obvladovanju odhodkov in večanju davčnih prihodkov. Drugi program gospodarske prilagoditve zagotavlja ustrezen okvir za nadaljevanje prenove. Grčiji bo omogočil, da bo spremenila dolgoletne netrajnostne politike in vse manjšo konkurenčnost z odločnim ukrepanjem za ponovno vzdržnost javnega primanjkljaja in dolga ter sprostila potencial grškega gospodarstva. Polno izvajanje programa, med drugim z uporabo obstoječih instrumentov EU za podporo, bo zagotovilo osnovo za prihodnjo rast, zaposlovanje in socialno kohezijo, ponovno vzpostavitev zaupanja v Grčijo doma in v tujini ter omogočilo oblikovanje pravičnejše družbe za tiste, ki jih je kriza najbolj prizadela. Uspeh tega procesa bo na koncu odvisen od Grčije same. Ostala EU in evropske institucije so ves čas krize solidarnost izražale zelo konkretno, z obsežno finančno podporo ter strokovnim znanjem in izkušnjami, ki so bili na voljo v podporo procesu prenove. To sporočilo poudarja ključne ukrepe, ki jih je treba sprejeti v prihodnjih tednih in mesecih, da se dokaže, da je slabo stanje mogoče obrniti na bolje in da se lahko zgodijo resnične spremembe, ki bodo koristile vsem grškim državljanom.

PRILOGA

V tej prilogi Komisija podrobno določa obseg pomoči, ki je na voljo na ravni EU:

- V oddelku 1 je opisan učinek krize na Grčijo.
- V oddelku 2 so podrobnosti o finančni podpori iz proračuna EU in pojasnila o prilagoditvi splošnih pravilih za posebne razmere v Grčiji.
- V oddelku 3 je pojasnjeno, kako lahko ključne politike EU podpirajo rast in delovna mesta v Grčiji in kaj mora Grčija storiti, da bi izkoristila možnosti, ki jih te ponujajo. Rezultati na vseh teh področjih bodo okrepljeni, ko bodo strukturne reforme izpeljane v okviru drugega programa gospodarske prilagoditve in ko bodo začele spreminjati grško gospodarstvo.

1. UČINEK KRIZE NA GRČIJO

Če se ozremo v preteklost, je danes jasno, da močna rast grškega BDP (v povprečju 4 % na leto) v desetletju pred krizo ni bila vzdržna. Temeljila je na realnem povečanju plač, ki ni bilo v skladu s produktivnostjo, ter na čezmernem zadolževanju, nizkih realnih obrestnih merah in ohlapni fiskalni politiki. Kratkoročna učinkovitost je prikrila mnoge resne pomanjkljivosti v grškem gospodarstvu, zlasti nizko konkurenčnost in produktivnost, neugodno poslovno okolje, šibke naložbe zasebnega in javnega sektorja, zapleten in zastarel davčni sistem ter neučinkovit pravosodni sistem.

V tem obdobju je nastalo nevarno neravnovesje. Razcvet povpraševanja skupaj s šibko zunanjo konkurenčnostjo je povzročil hitro naraščanje zunanjih neravnovesij. Konkurenčnost se je v obdobju 2000–2009 poslabšala za 10–20 %. Primanjkljaj tekočega računa se je do leta 2008 povzpел na 14 % BDP. Proračunsko neravnovesje se je krepilo in obstajalo ves čas, saj se prekomerna poraba ni kompenzirala z višjimi prihodki. Javnofinančni primanjkljaj je od uvedbe eura stalno presegal 3 % BDP, v letu 2009 pa je dosegel skoraj 16 % BDP.

Zaradi teh neravnovesij je bila država zelo izpostavljena svetovni gospodarski krizi, kar je povzročilo skokovito povečanje javnega dolga in ogrozilo zmogljivosti financiranja grškega gospodarstva. Javni dolg se je v obdobju 2000–2009 povečal s približno 100 % na 129 % BDP. Razlika v donosu državnih obveznic je dosegla rekordne višine, ko so trgi izgubili zaupanje v sposobnost grškega gospodarstva in vlade za plačevanje dolgov, posledica tega pa je bila državna dolžniška kriza.

Težave so se kopičile, korektivni ukrepi pa se niso začeli pravočasno izvajati, saj vladne proračunske napovedi in uradni grški statistični podatki niso razkrivali dejanskega obsega problema. Leta 2009, ko je vlada, ki je prevzela vodenje države oktobra, uradno priznala obseg problema, so bile napovedi javnofinančnega primanjkljaja popravljene navzgor za 6 odstotnih točk BDP.

Zaradi posledic hitrega gospodarskega upada je zdaj Grčija v zelo globoki recesiji. Od začetka krize je bil upad BDP več kot 11-odstoten, v letu 2012 pa je pričakovati, da se bo njegovo krčenje nadaljevalo. Delni upad gospodarske dejavnosti je bil neizogiben zaradi nevzdržne rasti pred krizo. Vendar je bilo zunanje povpraševanje manjše od pričakovanega, nezadostno izvajanje strukturnih reform ter politična in socialna nestabilnost, skupaj z likvidnostnimi

težavami, ki so povezane z begom kapitala, sta tudi poglobila gospodarsko krizo. Morebitna vrnitev na pozitivno rast do leta 2014 je močno odvisna od ukrepov, ki bodo sprejeti v naslednjih tednih in mesecih.

Kriza ima resen socialni vpliv. Brezposelnost se je v zadnjih dveh letih drastično povečala in trenutno znaša 17,7 % (letno povprečje za 2011). Zadnje napovedi kažejo, da lahko brezposelnost v letih 2012 in 2013 preseže 20 %, preden se bo začela zmanjševati. Dolgotrajna brezposelnost se je povečala na 9,1 % delovne sile in bo zelo verjetno še naraščala. Grčija je v Evropi ena od držav, v katerih se je število gospodinjstev brez delovno aktivnih članov nedavno izjemno povečalo. To je prizadelo zlasti mlade. Brezposelnost mladih je novembra 2011 znašala 48 %, kar je dvakrat več kot dve leti prej. V tretjem četrtletju leta 2011 je bilo dolgotrajno brezposelnih, starih med 15 in 24 let, približno 45 %, medtem ko jih je bilo dve leti prej 30 %.

Pred krizo je bila Grčija država z eno najvišjih stopenj revščine v EU, globoka gospodarska kriza pa je še povečala raven revščine ter socialno izključenost in izključenost s stanovanjskega trga ter prizadela razpoložljivi dohodek. Brezdomstvo se veča med družinami z otroki in mladimi ter med naraščajočim številom nezakonitih priseljencev, ki so pritisk še dodatno povečali.

2. KAKO EU POMAGA GRČIJI?

2.1. Prvi in drugi program gospodarske prilagoditve – programi gospodarskih reform

EU in mednarodna skupnost sta leta 2010 hitro ukrepali in pomagali Grčiji, ko je postal znan dejanski obseg krize. Pomoč je bila zagotovljena v obliki dveh ambicioznih programov gospodarske prilagoditve z obsežno finančno pomočjo. Pogoj za njeno izvajanje je bilo sprejetje obsežnih in trajnih ukrepov za stabilizacijo javnih financ, ponovno vzpostavitev finančne stabilnosti in izvajanje strukturnih reform, namenjenih spodbujanju rasti.

Prvi program gospodarske prilagoditve se je začel maja 2010 in je vseboval paket posojil v višini 110 milijard EUR, od katerih je bilo izplačanih 73 milijard EUR. Drugi program gospodarske prilagoditve je bil sprejet marca 2012 s paketom posojil v višini 130 milijard EUR poleg sredstev, ki še niso bila izplačana iz prvega programa.

Že prvi program gospodarske prilagoditve je zagotovil znatno konsolidacijo javnih financ. Ukrepi, ki se izvajajo od začetka krize, znašajo skupaj več kot 20 % BDP, kar je ena največjih javnofinančnih prilagoditev države članice EU. To je zahtevalo stroge, vendar nujne ukrepe, med drugim znižanje plač v javnem sektorju in pokojnin, zvišanje davkov ter reformo trga dela, vključno z uvedbo plač za mlade in dolgotrajno brezposelne, ki so nižje od minimalne.

Napredek pri uresničevanju ambicioznih ciljev prvega programa gospodarske prilagoditve je bil kljub znatnim prizadevanjem različen. Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s skoraj 16 % BDP v letu 2009 na 9,25 % BDP v lanskem letu, primanjkljaj tekočega računa je med letoma 2009 in 2011 padel za 4 odstotne točke ter znaša malo nad 10 % BDP.

V tem okviru je državna pomoč bančnemu sektorju v Grčiji – skupaj s pomočjo Evropske centralne banke in nacionalne centralne banke – prispevala k stabilizaciji grškega gospodarstva ter zagotovila, da sistem še naprej deluje in da ne pride do finančnega zloma, kar bi dodatno ogrozilo širše gospodarstvo, vključno z vlagatelji.

Februarja 2012 je bil dosežen dogovor o novem in ambicioznem **drugem programu gospodarske prilagoditve** za Grčijo. V obdobju 2013–2014 bo potrebna dodatna javnofinančna prilagoditev v višini približno 5,5 % BDP, da bi javni dolg postal bolj vzdržan. Javnofinančna prilagoditev bo vključevala pretežno znižanja na odhodkovni strani proračuna, da bi se omejil negativni učinek na morebitno rast grškega gospodarstva. Prihranki bodo nastali s poenostavitvijo in boljšo usmerjenostjo socialnih ugodnosti, pri tem pa bo ohranjena osnovna socialna zaščita najbolj ranljivih.

Drugi program gospodarske prilagoditve bolj poudarja rast, ki krepi strukturne reforme. Rasti prijazna davčna reforma, ki bo pripravljena v prihodnjih mesecih, bo poenostavila davčni sistem in izboljšala njegovo učinkovitost, znižala bo stroške uskladiitve za podjetja in posameznike ter odpravila oprostitve in preferencialne režime. Reforma se bo nanašala na vsa področja neposrednega in posrednega obdavčenja (dohodnina, davek od dobička pravnih oseb, DDV in davek na nepremičnine ter socialni prispevki delodajalcev). Z razširitvijo davčne osnove bo reforma omogočala zmanjšanje visokih mejnih davčnih stopenj na delo. To je eno ključnih področij, na katerih Komisija v sodelovanju z Mednarodnim denarnim skladom in nekaterimi državami članicami zagotavlja tehnično podporo, da bi grškim organom pomagala prenoviti zastareli davčni sistem ter ga nadomestiti z učinkovitim in sodobnim.

Ko bodo rezultati boja proti davčnim utajam in bolj poštenega davčnega sistema postali očitni, bodo prispevali k širši družbeni sprejemljivosti programa prilagoditve. Socialna pravičnost je bila vedno ključna sestavina pri načrtovanju programov. To se odraža v reformah pokojninskega sistema, drugih socialnih programih, na trgu dela in v zdravstvenem varstvu ter boju proti davčnim utajam, pri čemer se poudarja zlasti zaščita najbolj ranljivih delov prebivalstva.

Program je oblikovan tako, da se zagotovi vzdržnost dolga in zgradi novo grško gospodarstvo. Cilj je pomagati Grčiji, da z zmanjšanjem stroškov dela, ki so trenutno nevzdržno visoki, ter z oblikovanjem sodobnejšega in prožnejšega trga dela v prihodnjih letih postane konkurenčna in se hitro odziva na nesprejemljivo visoko stopnjo brezposelnosti. Trgi izdelkov in storitev bodo tudi prenovljeni, da se povečata konkurenca in prožnost cen ter da se pomaga zagotoviti, da nižji stroški prispevajo k višji gospodarski rasti v korist vseh. Program bo preoblikoval tudi poslovno okolje, tako da bo izboljšal okvirne pogoje za podjetništvo in inovativne projekte, ki so pogoj za prihodnjo dinamičnost grškega gospodarstva.

2.2. Podpora iz proračuna EU

Grčija je v obdobju 2007–2013 prejela in bo še naprej prejela obsežno finančno podporo iz proračuna EU. Sredstva EU pomagajo pri spodbujanju gospodarske prenove v številnih gospodarskih sektorjih in zaposlovanju državljanov. V strukturnih skladih EU je skupaj na voljo 20 milijard EUR: to je velik investicijski sklad za rast in delovna mesta v Grčiji.

Preglednica: Kako finančna podpora EU pomaga grškemu gospodarstvu in družbi

Vir financiranja iz proračuna EU	Zneski, ki so na voljo in so bili izplačani
Strukturna sklada in Kohezijski sklad	dodeljenih 20,2 milijarde EUR; plačanih 8,4 milijarde EUR
Kmetijstvo:	

Neposredna plačila in posredovanje na trgu Razvoj podeželja	približno 2,4 milijarde EUR letno; 17 milijarde EUR za obdobje Dodeljenih 3,9 milijarde EUR; 1,7 milijarde EUR že izplačanih
Evropski sklad za ribištvo	dodeljenih 210 milijard EUR; 70 milijard EUR že izplačanih
Okvirni program za raziskave	do 1 milijarde EUR se lahko v navedenem obdobju odobri grškim organizacijam na podlagi razpisov za zbiranje predlogov
Program za konkurenčnost in inovacije	do zdaj je bilo grškim upravičencem izplačanih 14 milijonov EUR.
Vseživljenjsko učenje in Mladi v akciji	dodeljenih 188 milijonov EUR; izplačanih približno 108 milijonov EUR
Solidarnost in upravljanje migracijskih tokov (SOLID)	dodeljenih 228 milijonov EUR; izplačanih približno 70 milijonov EUR
Evropski mikrofinančni instrument za zaposlovanje in socialno vključenost (Mikrofinančni instrument Progress)	8,75 milijona EUR dodeljenih za prednostno posojilo; 0,8 milijona EUR dodeljenih kot jamstvo grškemu ponudniku mikroposojil.

Doslej izvedeni ukrepi

Čeprav ne primanjkuje sredstev EU, ki so na voljo v podporo projektom za spodbujanje rasti v Grčiji, koristi strukturnih skladov še niso v celoti izkoriščene. Razlog za to so številne upravne ovire, ki preprečujejo, da bi finančna podpora dosegla realno gospodarstvo, kjer je potrebna.

Za rešitev te težave je Komisija predlagala številne konkretne ukrepe za poenostavitev in racionalizacijo upravljanja strukturnih skladov in pospešitev njihovega črpanja, da bi se spodbudile naložbe. Mnogi od teh ukrepov so bili v Grčiji v praksi že izvedeni in dajejo rezultate.

Okvir: Kako je Komisija pomagala Grčiji, da čim bolj izkoristi strukturna sredstva EU?

Komisija je predlagala niz ukrepov za **poenostavitev izvajanja kohezijske politike in njeno večjo prožnost**. Te spremembe so odpravile upravne ovire za naložbe in poenostavile reprogramiranje sredstev, da bi se podprle prednostne naloge na področju rasti. Ukrep predlagan leta 2008; veljati začel leta 2009.

Komisija je predlagala tudi, da se poveča predfinanciranje, tako da se povečajo **predplačila** za programe, ki jih podpirata strukturna sklada EU. To je omogočilo hitrejše stekanje sredstev v prednostne projekte. Skupna predplačila za Grčijo znašajo približno 1,5 milijarde EUR. Ukrep izveden leta 2009.

Prag za projekte, ki potrebujejo predhodno odobritev Komisije, se je povečal s 25 milijonov EUR na 50 milijonov EUR, s čimer se je olajšalo izvajanje projektov, hkrati pa se še vedno zagotavlja, da se sredstva ustrezno porabijo. Ukrep izveden junija 2010.

Komisija je po 85-odstotnem povečanju predlagala, da se za Grčijo **poveča stopnja sofinanciranja EU** iz strukturnih skladov za dodatnih 10 %. Ta sprememba pomeni, da bodo ključni projekti prejeli več podpore iz proračuna EU in ne bodo trpeli zamud zaradi tekoče konsolidacije javnih financ v Grčiji. Skupni učinek višjega sofinanciranja in dodatnih sredstev je zelo pomemben: približno 958 milijonov EUR za oba strukturna sklada. Ukrep predlagan avgusta 2011; veljati začel decembra 2011.

Komisija je spremenila pravila EU, da bi omogočila **sofinanciranje obratnih sredstev za podjetja** in tako zagotovila pomembno spodbudo MSP. Ukrep izveden novembra 2011. To zakonodajo zdaj v celoti izvajajo grški organi.

Komisija tesno sodeluje z **Evropsko investicijsko banko**, da bi se sprostili številni finančni instrumenti, ki jih podpirata strukturna sklada in so namenjeni zagotavljanju potrebnih posojil grškim MSP, vključno s pobudo JEREMIE, podjetniškim skladom ETEAN ter Evropskim mikrofinančnim instrumentom za zaposlovanje in socialno vključenost.

Nedavno je bil ob podpori Komisije ustanovljen **jamstveni sklad za MSP**, iz strukturnih skladov pa mu je bilo namenjenih 500 milijonov EUR. Ko bo začel delovati, bo bankam zagotovil do 1 milijarde EUR dodatnih sredstev, namenjenih za posojila MSP. Zagotovitev delovanja tega jamstvenega sklada in sodelovanje z EIB, da se zagotovi dotok sredstev realnemu gospodarstvu, je nujna prednostna naloga. Ukrep predlagan leta 2011; sprejet marca 2012.

Komisija je predlagala oblikovanje **instrumenta za porazdelitev tveganja** za velike infrastrukturne projekte na področju prometa, energetike in okolja. Posojila, ki jih podpira instrument za porazdelitev tveganja, bodo omogočila dokončanje obstoječih naložbenih projektov in začetek izvajanja novih. Na ta način bi se lahko podprli ključni projekti, kot so glavne koncesije za avtoceste, ki zajemajo 1 400 km vseevropskega omrežja, in glavni projekti ravnanja z odpadki. Ukrep predlagan oktobra 2011; politično soglasje pričakovano maja 2012.

Naslednji koraki

V sodelovanju z grškimi organi je Komisija sestavila seznam **181 prednostnih projektov, ki se sofinancirajo** in imajo visoko investicijsko vrednost, v pomembnih sektorjih. Tem projektom je iz strukturnih skladov EU skupaj namenjenih približno 11,5 milijarde EUR. Cilj tega je doseganje vidnih rezultatov in spodbujanje gospodarstva, konkurenčnosti in zaposlovanja.

Posebna skupina za ukrepanje sodeluje z grško vlado, da se opredelijo možnosti za **prerazporeditev sredstev za podporo prednostnim projektom**, na primer za boj proti brezposelnosti mladih ter podporo MSP.

Več sto **pomembnih projektov iz programskega obdobja 2000–2006 je nedokončanih**, kar pomeni, da obstaja tveganje, da bo sredstva, dodeljena za te projekte, morda treba vrniti v proračun EU. Grški organi morajo takoj ukrepati, da bi zagotovili izvedbo teh projektov v dogovorjenih rokih.

Popolno delovanje **jamstvenega sklada za MSP** je nujna prednostna naloga, saj bodo prek njega zagotovljena sredstva realnemu gospodarstvu.

Več je treba storiti tudi za **spoustitev sredstev**, ki so že bila izplačana bančnemu sistemu, vendar še niso bila nadalje izplačana v obliki posojil MSP. K temu bo pripomoglo tudi dokončanje tekočih dokapitalizacij bank.

S pripravi na uporabo **instrumenta za porazdelitev tveganja** je treba začeti čim prej na podlagi uradnega dogovora, ki je predviden za letošnji maj. Sredstva bo treba zagotoviti v okviru obstoječih dodelitev strukturnih skladov, za katere je treba uporabiti znatno vzvode. Instrument bo upravljala EIB, Komisija pa se zavezuje, da bo čim prej dokončno oblikovala njegov način delovanja, in sicer v obliki sporazuma o sodelovanju z EIB.

Poleg tega lahko Grčija uporablja tudi Evropski **mikrofinančni instrument** za zaposlovanje in socialno vključenost. Dogovor, ki je bil pred kratkim dosežen za zagotovitev jamstva v okviru mikrofinančnega instrumenta Progress grškemu ponudniku mikroposojil Pancretan Cooperative Bank Ltd (PCB), ki mu bo omogočilo, da ponudi do 6 milijonov EUR v obliki mikroposojil grškim mikropodjetnikom (osredotočenost predvsem na financiranje zagona podjetij in novih posojilojemalcev). Pričakovati je, da bo dodatno prednostno posojilo v višini 8,75 milijona EUR PCB omogočilo, da zadovolji povpraševanje številnih mikropodjetij, ki imajo zaradi kreditnega krča in strožjih meril upravičenosti, ki jih uporablja grški bančni sektor težave pri dostopu do finančnih sredstev. Z uporabo 1,5-kratnega finančnega vzvoda se pričakuje, da bo to prednostno posojilo ustvarilo do 13 milijonov EUR mikroposojil mikropodjetjem.

Grški organi so sprejeli ukrepe za **poenostavitev postopkov** ter pospešitev izbire projektov in njihovega izvajanja. Na primer, postopki za izdajo arheoloških in okoljskih dovoljenj so bili racionalizirani in poenostavljeni ter skrajšani v skladu z memorandumom o soglasju.

Vendar se lahko stori še veliko več, da bi se **pospešilo črpanje sredstev iz strukturnih skladov** in maksimalno povečal njihov učinek z odpravo upravnih ovir in racionalizacijo upravljanja, pri čemer bi se izboljšali usklajenost in sinergija med vsemi povezanimi ukrepi, ki jih sofinancira EU. Sprejetje potrebne zakonodaje za skrajšanje in poenostavitev postopkov pri oddaji javnih naročil in odvzem zemljišč bosta pospešila izvajanje projektov, ki jih sofinancira EU. Dodatne poenostavitve postopkov, vključno s pospešitvijo izvajanja novih projektov in racionalizacijo plačilnega postopka, so bile že dogovorjene. Revidirani postopki se bodo začeli izvajati aprila.

2.3. Druga podpora, ki jo Grčija prejema iz proračuna EU

Podpora za rast in delovna mesta v Grčiji iz proračuna EU ni omejena na strukturna sklada. Številni drugi programi EU imajo vlogo pri posodabljanju grškega gospodarstva, ustvarjanju zaposlitvenih možnosti in izboljšanju konkurenčnosti.

Kmetijstvo, razvoj podeželja in ribištvo

Grčija prejme približno 2,4 milijarde EUR letno v obliki **neposrednih plačil kmetom** in približno 70 milijonov EUR za odhodke, povezane s trgov.

Poleg tega je na voljo 3,9 milijarde EUR za podporo **razvoja na podeželju**. Enako kot pri strukturnih skladih se je stopnja sofinanciranja za EKSRP na predlog Komisije povečala za 10 %, kar bo pomenilo prihranke v nacionalnem proračunu v višini približno 567 milijonov EUR.

Do decembra 2011 je že bilo izplačanih 1,7 milijarde EUR za razvoj podeželja, kar je pomagalo 8 000 mladim ženskam in moškim, da začnejo kmetovati na grškem podeželju. Ta sredstva se uporabljajo za podporo gospodarske rasti na podeželju z neposrednimi naložbami v kmetijski sektor ter proizvodnjo in trženje kmetijskih proizvodov. Sredstva so namenjena tudi potrebni diverzifikaciji podeželskega gospodarstva, na primer s spodbujanjem turizma, malih podjetij in varstva okolja.

Evropski sklad za ribištvo prispeva k ustvarjanju novih delovnih mest, večinoma v ribogojstvu in predelavi. Podpira izvajanje lokalnih razvojnih strategij tako na otokih kot v obalnih območjih celinske Grčije, zlasti pa na oddaljenih območjih, kjer je stopnja brezposelnosti visoka. Sredstva EU pomagajo ohranяти in ustvarjati delovna mesta prek podpore diverzifikaciji gospodarskih dejavnosti in spodbujanja kakovosti obalnega okolja, na primer s podpiranjem ekološkega turizma ter ohranjanjem naravne in arhitekturne dediščine.

Raziskave, inovacije in podjetništvo

Podpora EU Grčiji na področju **raziskav in tehnološkega razvoja** je v obliki prispevkov za stroške, ki jih imajo grške organizacije, ki sodelujejo v sedmem okvirnem programu za raziskave in tehnološki razvoj. Grškim organizacijam je bilo v obdobju 2007–2011 skupaj dodeljenih 622 milijonov EUR, več sto milijonov EUR pa se lahko odobri na prihodnjih razpisih za zbiranje predlogov do leta 2013.

Grške organizacije so bile še zlasti uspešne na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij, kar jim je prineslo približno 211 milijonov EUR. To financiranje bo podpiralo najsodobnejše raziskave, ki bodo pomagale izboljšati konkurenčnost grškega gospodarstva v tehnološko naprednih sektorjih. Grški raziskovalci so prejeli tudi približno 50 milijonov EUR v okviru programa Marie Curie. To jim je omogočilo, da sodelujejo s kolegi iz Unije, Grčiji pa, da povabi vrhunske raziskovalce.

V obdobju 2007–2011 so grški upravičenci prejeli več kot 14 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev iz **programa za podjetništvo in inovativnost**. Ta sredstva so se porabila za vzpostavitev vozlišč evropske podjetniške mreže v Grčiji, ki ponujajo brezplačne storitve za podjetja v Grčiji, in za podporo različnim projektom, da se sprosti potencial za rast, ki je vpet v ekološke inovacije.

Program **Inteligentna energija – Evropa II** je grškim upravičencem zagotovil nepovratna sredstva v višini 10 milijonov EUR za projekte, namenjene odpravi ovir za vstop obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti na trg. Poleg tega imajo grški nosilci projektov za naložbene projekte v mestih in regijah za energetske učinkovitost in obnovljive vire energije na voljo tudi finančne proizvode, ki jih ponuja **Evropski sklad za energetske učinkovitost**.

Izobraževanje

Reforma grškega izobraževalnega sistema in boj proti brezposelnosti mladih sta dobila obsežno podporo, ki jo zagotavlja **Evropski socialni sklad**, ter znatno pomoč za grške organizacije in državljane prek **evropskega programa za vseživljenjsko učenje**. Grške organizacije bodo postopno prejele približno 165 milijonov EUR, nepovratna sredstva v višini 94 milijonov EUR pa so že bile izplačana in so namenjena v podporo študentom, predavateljem in nosilcem usposabljanja pri pridobivanju in razvoju znanj v drugih državah. Samo v obdobju 2009–2010 je v tem programu sodelovalo skoraj 8 000 študentov in predavateljev. Program je olajšal tudi sodelovanje med grškimi ustanovami za izobraževanje in usposabljanje ter tistimi iz drugih držav članic, kar bo grškemu izobraževalnemu sistemu

pomagalo, da se razvije. Več tisoč mladih ljudi je sodelovalo v projektih, ki se financirajo iz programa **Mladi v akciji** in so namenjeni krepitvi njihove zaposljivosti in mobilnosti. V okviru tega programa bo Grčiji postopno na razpolago približno 23 milijonov EUR, od česar je bilo že izplačanih 13,6 milijona EUR.

Notranje zadeve

Komisija zagotavlja znatno finančno podporo za **sisteme, namenjene upravljanju azila, migracij in meja**, ter za odpravljanje humanitarnih posledic pritiska, ki ga povzroča veliko število nezakonitih priseljencev in prosilcev za azil. Grčija je na tem področju sprejela dva načrta, in sicer akcijski načrt za upravljanja migracij in azila, v katerem so opredeljeni konkretni ukrepi za odpravo pomanjkljivosti na področju azila in vračanja, in akcijski načrt „Schengen–Grčija“, v katerem so opredeljeni konkretni ukrepi za odpravo pomanjkljivosti na področju upravljanja meja. Napredek je bil dosežen, čeprav ni enakomeren, na vseh zadevnih področjih. Zdaj je pomembno, da se na temeljih doseženega ustvari še večji napredek. Dobra in učinkovita migracijska in azilna politika v Grčiji je v interesu vseh držav EU.

Grčija je ena glavnih upravičenk programa **Solidarnost in upravljanje migracijskih tokov** (SOLID). Za obdobje 2010–2012 je bilo skupaj dodeljenih 228 milijonov EUR, da se Grčiji pomaga pri izvajanju učinkovitega nadzora na zunanjih mejah, vračanju nezakonitih migrantov in oblikovanju verodostojne azilne politike. Trenutno se proučujejo ukrepi, ki bi pomagali izboljšati črpanje sredstev, med drugim tudi s povečanjem stopnje sofinanciranja.

2.4. Tehnična pomoč – delovna skupina za Grčijo

EU poleg finančne podpore iz proračuna EU zagotavlja grškim organom tudi obsežno tehnično pomoč. Julija 2011 je Komisija na zahtevo grške vlade ustanovila posebno delovno skupino, ki zagotavlja tehnično pomoč grškim organom pri izvajanju programov gospodarske prilagoditve in posodabljanju grške uprave ter črpanju sredstev EU⁹.

Delovna skupina zagotavlja podporo Grčiji pri mobiliziranju ustreznega strokovnega znanja v državah članicah ter evropskih ali mednarodnih organizacijah. Delovna skupina je bila od svojega nastanka vključena v oblikovanje in uvedbo področij dela tehnične pomoči. Trenutno sodeluje z grškimi organi na več kot 20 projektih tehnične pomoči na devetih različnih področjih politik. Na nekaterih od teh delovnih področjih se že izvajajo dejavnosti, več pa jih je pripravljenih na zagon. Poleg tega potekajo razprave o številnih drugih projektih.

V prvih mesecih po ustanovitvi je delovna skupina za Grčijo med drugim usklajevala skupaj 200 dni dela strokovnjakov, napotenih za krajše obdobje, strokovnjakov iz nacionalnih davčnih uprav v Atenah, namenjenega zagotavljanju tehnične pomoči, usposabljanja in seminarjev, vključno s približno 20 srečanji na različnih področjih dela davčne uprave. Komisija je tudi sklenila sporazum z Mednarodnim denarnim skladom o okrepljeni tehnični pomoči na področju upravljanja javnih financ in prihodkov, ki prispeva k financiranju treh stalnih svetovalcev (dveh na področju upravljanja prihodkov in enega na področju upravljanja javnih financ) do decembra 2013 in približno 900 dni kratkih misij.

Ta tehnična pomoč bo usmerjena na številna področja, ki so ključnega pomena za uspeh programa. Spodbujala bo dobro in trajnostno regulativno okolje, ki podpira na podjetništvu temelječo rast in na sorazmeren in dosleden način odpravlja nedelovanje trga. Ta program

⁹ MEX/11/0720 „Komisija imenovala delovno skupino za Grčijo“.

tehnične pomoči je namenjen tudi izboljšanju sposobnosti za učinkovito in pošteno izvajanje zakonodajnih in upravnih zahtev ter podpiranju reforme davčne uprave ter boja proti davčnim utajam in goljufijam, upravljanja javnih financ in reforme javne uprave.

EU pomaga Grčiji tudi pri vzpostavitvi neodvisnega in okrepljenega nacionalnega statističnega urada prek posebnega akcijskega načrta (JOSGAP) s poudarkom na visoki kakovosti statistike javnih financ. Načrt vsebuje tudi podporo številnim drugim statističnim področjem ter ponovni vzpostavitvi nacionalnega statističnega urada. Imenovan je bil stalni svetovalec na visoki ravni, strokovnjaki pa zagotavljajo trajno tehnično pomoč na področju javnih financ ter po potrebi na področju nacionalnih računov in drugih statističnih področjih. Te izboljšave so skupaj z novim načinom upravljanja nacionalnega statističnega urada že prinesle pozitivne rezultate, saj je Eurostat potrdil tri zaporedne priglasitve o primanjkljaju in dolgu. Zagotoviti je treba, da bo ta napredek stalen, zmogljivosti grških statistikov pa okrepljene.

3. UPORABA KLJUČNIH POLITIK ZA ZAGOTAVLJANJE RASTI IN DELOVNIH MEST

3.1. Strukturne reforme v podporo podjetjem in naložbam

Da bi se izkoristile možnosti grških trgov proizvodov in storitev, bodo potrebna stalna prizadevanja in trdna politična zaveza, da se odpravijo zapletena zakonodaja in neučinkovite upravne strukture. Pretirano predpisovalna pravila ter nesorazmerne in moteče kontrole prispevajo k zaprtosti trgov in nefleksibilni konkurenci. Iz teh dejavnikov je razvidno, zakaj je Grčija stalno tako slabo ocenjena na mednarodnih lestvicah, ki merijo enostavnost poslovanja in korupcijo.

Da bi grška vlada dosegla uspeh, mora podjetja spodbujati in jih dojemati kot partnerje in ne kot vir tveganja. Podjetja morajo poplačati to zaupanje z izpolnjevanjem zakonskih zahtev in plačevanjem davkov.

Veliko ukrepov je, ki so očitno potrebni, ne pa tudi lahki, in ki jih grški organi lahko sprejmejo, da bi izboljšali težke razmere, s katerimi se trenutno spopadajo grška podjetja. Da bi te reforme obrodile sadove, bo potrebno precej časa. Vendar bo hitro in odločno ukrepanje jasno sporočilo, da se je Grčija zavezala zagotavljanju bolj prijaznega poslovnega okolja.

Zaveze, ki jih vsebuje revidirani memorandum o soglasju, so dobra podlaga za to reformo, ki bo zahtevala celovito preoblikovanje javne uprave, ki bi bila poslovanju v Grčiji v pomoč in ne v oviro. Reforma se lahko nadaljuje na področjih, ki jo nujno potrebujejo, in sicer izvoz, carina in javna naročila.

Olajševanje in spodbujanje izvoza

Grško gospodarstvo je tradicionalno manj odprto kot druga, podobno velika gospodarstva, saj uvaža (33 % BDP) več kot izvaža (22 % BDP), vrzel pa financira s posojili. Zdaj mora sprejeti ukrepe, da se gospodarstvo ponovno uravnoteži in podpre razvoj uspešnega izvoznega sektorja.

Upravne postopke in ovire, ki po nepotrebnem otežujejo pošiljanje blaga v druge države, je mogoče hitro odpraviti. Sedanja ureditev izvoznega carinjenja in carinske formalnosti predstavljajo znatno oviro za podjetja in skoraj zagotovo odvrčajo številne manjše izvoznike od prodaje na čezmorskih trgih.

Izvozno carinjenje vključuje zbiranje nepotrebnih potrdil in dokumentov, ki jih zahtevajo različna ministrstva in agencije. V povprečju traja 20 dni, da se v Grčiji za pošiljke proizvodov izda izvozno dovoljenje, drugod v EU pa ta postopek traja v povprečju 10 dni. Za 90 % grških izvoznih pošilk se opravijo fizični ali dokumentacijski pregledi. V EU se jih v povprečju pregleda 5 %.

Hitra odprava neproduktivnih dokumentacijskih zahtev in preoblikovanje carinskih postopkov lahko odpravi večino teh „čistih stroškov“. Prizadevanja, ki jih podpira tehnična pomoč, so v teku ter so namenjena racionalizaciji in avtomatizaciji izvoznega carinjenja in carinskih formalnosti. To bi bilo treba nujno opraviti čim prej.

Ta prizadevanja je treba podpreti tudi z vladno strategijo in reformo/usklajevanjem vseh zadevnih ministrstev / agencij, da bi se podprli izvozniki, ki želijo razširiti svoje prodajne strategije na čezmorske trge. Prizadevanja se morajo zlasti osredotočiti na usmerjanje novih izvoznikov k priložnostim na obetavnih trgih.

Izvoz blaga in njegova proizvodnja sta kratkoročna prednostna naloga, kar je povezano z dejstvom, da grško gospodarstvo tradicionalno temelji na MSP in predelovanju kmetijskih izdelkov, zato bi morale biti nove srednjeročne pobude usmerjene v povečanje izvoza storitev in izboljšanje turističnega potenciala države.

Konkurenca in dostop na trg

Grčiji bodo prinesli koristi bolj konkurenčni trgi in manj diskrecijska državna podpora. Na primer, večja konkurenca na energetskih trgih bo pomagala potrošnikom, izboljšala zanesljivost oskrbe in prispevala k uresničevanju okoljskih ciljev. Večja konkurenca je potrebna tudi v farmacevtskem sektorju, in sicer na trgu zdravil brez patenta, da se omogoči pridobivanje cenejših generičnih proizvodov, ki lahko pomagajo ohranjati nadzor nad zdravstvenim proračunom.

Usmerjena politika državnih pomoči lahko podpre okrevanje grškega gospodarstva, hkrati pa zmanjša breme pomoči na javna sredstva, če se javna poraba usmeri na področja, ki spodbujajo dolgoročno rast in ustvarjanje novih delovnih mest. Grška vlada je privolila v ustanovitev centralne enote za nadzor in preverjanje državnih pomoči pred priglasitvijo morebitnih ukrepov pomoči Komisiji. Komisija lahko zagotovi potrebno tehnično pomoč grškim organom, da bi jim pomagala pri doseganju tega cilja.

V teku so pomembne pobude za izboljšanje dostopa do trgov, spodbujanje konkurence in oblikovanje bolj konkurenčnih cen. Celovito izvajanje zakona o reguliranih poklicih iz leta 2011 (zakon št. 3919/2011) lahko odpravi številne omejevalne določbe o pravici ali načinu, na katerega se lahko nek poklic opravlja. Ta zakon se zdaj izvaja, predlogi za uvedbo omejitev v „javnem interesu“ pa se skrbno proučujejo. Delovna skupina usklajuje tehnično pomoč in grškim organom zagotavlja pravno pomoč za prilagoditev sekundarne zakonodaje, ki podpira liberalizacijo reguliranih poklicev, analizo učinkov teh ukrepov in pregled ureditve nekaterih pravosodnih poklicev, zlasti odvetnikov.

V jeseni je treba končati strogi vmesni pregled okvira politike v številnih ključnih sektorjih. To bo utrlo pot zakonodajnim ukrepom, namenjenim odpravi določb, ki preprečujejo konkurenco in prožnost cen, v začetku leta 2013.

Pregleden in učinkovit trg javnih naročil

Grški trgi javnih naročil so zelo neučinkoviti in škodijo tako naročnikom, ki ne morejo kupiti blaga in storitev, potrebnih za zagotavljanje javnih storitev, kot tudi dobaviteljem. Oddaja naročil je počasna, draga in nepregledna ter daje slabe rezultate. Postopki se pogosto začasno prekinajo zaradi sodnih postopkov. Javna naročila so razpršena na veliko število manjših naročil, ki jih organizirajo številni naročniki brez zmogljivosti, da bi ustrezno opredelili svoje potrebe in uspešno organizirali postopke.

Grška vlada se je zavezala, da bo izvedla skladen in ambiciozen načrt za prenovu grške zakonodaje o javnih naročilih ter njenih struktur in praks. To bo vključevalo poenostavitev pravil, oblikovanje javnega organa za nadzor, večjo uporabo specializiranih organov za javna naročila in okvirnih pogodb, širšo uporabo novih tehnik javnega naročanja ter vzpostavitev enotnega portala za vsa javna naročila, oblikovanje informacijskih rešitev za e-javna naročila, večja pozornost pa bo posvečena tudi navzkrižju interesov. Grška vlada se je zavezala, da bo do sredine leta 2012 objavila načrt za celovito reformo svoje zakonodaje o javnih naročilih in upravi. Evropska komisija bo ta pomemben projekt podprla s tehnično pomočjo.

Zmanjšanje upravnega bremena in izvajanje praks „boljše priprave zakonodaje“

Grška zakonodaja se pogosto razvija sektorsko in brez zadostnega upoštevanja skupnega učinka na zainteresirane strani in podjetja. Grška podjetja navajajo številne primere predpisov ali upravnih praks, ki povzročajo nesorazmerne stroške ali omejitve. Zakon o boljši pripravi zakonodaje, ki bo kmalu sprejet, bo zagotovil večjo disciplino pri oblikovanju predpisov, saj bo zmanjšal upravna bremena, ki ovirajo trgovinsko poslovanje, in določal uporabo metod „boljše priprave zakonodaje“ za nove zakonodajne pobude.

Zaveza za ustanovitev oddelka, ki bo v celoti pristojen za načrtovanje, upravljanje in spremljanje strukturnih reform, na ministrstvu za finance je priložnost, da bosta podjetja in podjetništvo v osrčju nove strategije za rast. Ta lahko deluje kot „vozlišče“ celotnega procesa reform. To reformo zmogljivosti upravljanja je treba nujno oblikovati in izpeljati.

Olajševanje novih naložb

Pri naložbah v nove zmogljivosti ali projekte nastajajo zamude in stroški, ki izhajajo iz zakonskih in upravnih ovir, ki vključujejo številne organe. Kot ovire za naložbe se pogosto navajajo pravila za načrtovanje rabe tal in izdajo okoljskih dovoljenj. Podjetja, ki delujejo v energetske sektorju (zlasti na področju obnovljivih virov energije), distribucijskem in logističnem ter prometnem sektorju, so najbolj prizadeta. V primeru sporov se težave še povečajo, tako na upravni kot na pravosodni ravni, in sicer zaradi odločilnega učinka številnih pravnih sporov, pomanjkanja osebja ali strokovnosti glavnih služb v upravi itd.

Grška vlada se je zavezala, da bo izvajala več nedavno sprejetih zakonov, da bi pospešila nekatere postopke za izdajo dovoljenj za določene poklice in proizvodne dejavnosti ter postopke za izdajanje okoljskih dovoljenj projektom in dejavnostim. Tudi postopki razlastitve, ki so bili predmet zapletenih upravnih in sodnih postopkov, bodo kmalu revidirani. Razvoj v zvezi z reformo pravosodja bo pospešil sodne postopke in zmanjšal / odpravil obstoječe sodne zaostanke.

Grška vlada je sprejela tudi ukrepe za enostavnejšo ustanovitev novih podjetij. Vendar se ti postopki lahko še dodatno racionalizirajo.

K spodbujanju naložb bo pripomoglo tudi dokončanje vzpostavitve zemljiške knjige. Prek strukturnih skladov EU je že bilo zagotovljenih 83 milijonov EUR, ki so namenjeni

vzpostavitvi informacijske infrastrukture za digitalno registracijo aktivnih lastninskih pravic in potrjevanje lastninskih zahtevkov države, vključno z razmejitvijo gozdov in digitalizacijo aktivnih lastninskih pravic, ki se vodijo na papirju v hipotekarnih uradih v mestnih območjih. Memorandum o soglasju v zvezi z zemljiško knjigo določa posebne cilje in predvideva vzpostavitev obsežnega katastrskega registra in katastrskih uradov po celi državi do leta 2020. Komisija bo podprla prizadevanja grških organov pri izpolnjevanju navedenega časovnega razporeda za dokončanje vzpostavitve zemljiške knjige, ki zagotavlja varnost in lahko prispeva k pridobivanju naložb.

Čeprav se za odpravo upravnih ovir za naložbe že izvajajo ali načrtujejo različni ukrepi, pa je te ovire mogoče odpraviti tudi s sistematičnim in usklajenim projektom.

Pomoč poslovanju z davčno reformo

Tudi napredek pri reformiranju davčne uprave in potrebne reforme davčne zakonodaje bi v veliki meri znatno izboljšali poslovno okolje v Grčiji. Boj proti davčnim utajam je bistven za zagotavljanje enakih pogojev tistim gospodarskim akterjem, ki spoštujejo davčne predpise ter so izpostavljeni nelojalni konkurenci utajevalcev davkov in neplačnikov socialnih prispevkov. Memorandum o soglasju za drugi program gospodarske prilagoditve vsebuje številne določbe, ki so namenjene oblikovanju sodobne, prilagodljive in učinkovite davčne uprave.

Ta prizadevanja se bodo podprla s tehnično pomočjo v okviru akcijskega načrta Mednarodnega denarnega sklada in EU, ki zajema devet področij v grški upravi (revizija, izterjava dolgov, reševanju sporov, veliki davkoplačevalci, bogati posamezniki in samozaposleni z visokimi dohodki, analize tveganja in prihodkov, davkoplačevalske storitve, registracija, arhiviranje in izvrševanje plačil, organizacija in upravljanje).

Poenostavitev davčne zakonodaje bo prav tako imela ključno vlogo pri uspehu. Na tem področju lahko prizadevanja temeljijo na odločitvi, sprejeti na podlagi memoranduma o soglasju za prvi program gospodarske prilagoditve, da se razveljavi zakonik o evidencah ter nadomesti z bistveno enostavnejšo zakonodajo, saj veljavna otežuje njeno spoštovanje, ovira podjetništvo in deluje zelo odvračilno na tuje naložbe v Grčiji.

Racionalizacija davčne uprave bi morala pospešiti tudi zapadla povračila DDV in bi z odpravo upravnih bremen tako pomagala zlasti MSP in grškim izvoznikom ohraniti likvidnost.

V okviru tekočih prizadevanj za boj proti davčnim utajam je Komisija pripravljena pomagati Grčiji pri pogajanjih o davčnem sporazumu s Švico, ki bi lahko pomagal pri pobiranju davkov, ki jih dolgujejo njeni državljani. Tak sporazum bi moral biti v celoti skladen z ustreznimi zahtevami zakonodaje EU.

3.2. Povečanje likvidnosti MSP

MSP so ključni dejavniki gospodarske rasti in zaposlovanja v Grčiji. Predstavljajo 99,9 % vseh podjetij v Grčiji, od tega pa je 96,5 % mikropodjetij. Obstoje MSP ogrožajo resne težave: šestim od desetih podjetij se je dobiček v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 poslabšal. V letu 2011 je bilo v MSP ukinjenih 150 000 delovnih mest. V nedavni raziskavi, ki jo je naročila grška zveza za MSP, se ocenjuje, da bo v letu 2012 prenehalo poslovati 60 000 MSP, s čimer bo ukinjenih 240 000 delovnih mest.

Kot je opisano v oddelku 2 te priloge, zagotavljata strukturna sklada EU obsežno podporo za MSP. Več kot 4 milijarde EUR so na voljo za zagotavljanje likvidnosti, obratnih sredstev in jamstev za posojila MSP, dodatna milijarda EUR pa bo razpoložljiva prek novoustanovljenega jamstvenega sklada za MSP. Vendar ta sredstva ne pridejo vedno do realnega gospodarstva. Grški organi in banke bi si morali bolj prizadevati za spremljanje črpanja sredstev iz obstoječih shem ter skupaj premagati ovire za njihovo učinkovito izvajanje.

Večja prizadevanja so potrebna zlasti za pospešitev postopkov in odpravo upravnih ovir pri odobritvi nepovratnih sredstev (zlasti z bolj intenzivnim spremljanjem izplačil, poenostavitvijo pogodb in postopkov odobritve, skrajšanjem rokov za odobritev nepovratnih sredstev in zmanjšanjem števila akterjev v postopku itd.). Poleg tega je treba nujno prilagoditi zadevno zakonodajo in pogodbe o nepovratnih sredstvih, da bi se omogočilo posojanje obratnih sredstev. Zgodnje izvajanje Direktive o zamudah pri plačilih bi grškim MSP zelo olajšalo poslovanje.

3.3. Uporaba privatizacije za izboljšanje delovanja pomembnih gospodarskih sektorjev

Privatizacija je bistveni del procesa reform. Najpomembnejši razlog za privatizacijo v Grčiji je, da se sredstva lahko bolje uporabijo v zasebnem sektorju, s čimer bi se izboljšala konkurenčnost realnega gospodarstva. Poleg tega bodo uspešno privatizirana in bolje vodena podjetja delovala kot zgled, kar bo ustvarilo dodatne pozitivne zunanje učinke.

Grški sklad za razvoj premoženja (Hellenic Republic Asset Development Fund – HRADF) je bil ustanovljen za prodajo državnega premoženja. Redno objavlja razpise za prijavo interesa za državno premoženje. Tako je nedavno zbiral ponudbe za prodajo nepremičnin in plinarne. Tovrstne dejavnosti kažejo razvoj dogodkov v pravo smer, saj prinašajo trajnost in utrjujejo proces privatizacije na različnih področjih.

Vendar sedanje tržne razmere in tehnične ovire, ki obstajajo v Grčiji, še niso dovolj ugodne za izvedbo privatizacije državnega premoženja v velikem obsegu. Ta negotovost med drugim izhaja iz obstoječih težav pri doseganju razumnega ovrednotenja državnega premoženja. Poleg tega obstajajo številni izzivi, s katerimi se morajo spopasti grški organi, HRADF in Evropska komisija. Mednje med drugim spadajo predpisi o „zlatem deležu“ v poprivatizacijskem okolju in potreba po predhodni potrditvi ukrepov državne pomoči za podjetja v državni lasti. Druga vprašanja, ki jih je treba rešiti, so pospešitev evidentiranja lastništva na državnih zemljiščih, pravni status lastninskih pravic, zagotavljanje ekonomskih informacij o posameznih lastninskih pravicah ali zmogljivosti kartiranja / delitve na katastrske enote prek zemljiške knjige.

Premoženje je treba pred prodajo ustrezno „pripraviti“. Predprivatizacijski postopek zajema zagotovitev ustrezno revidiranih računovodskih izkazov, časovnega načrta prestrukturiranja, načrta kadrovskih sprememb, finančnega inženiringa itd. Upoštevanje navedenih dejavnikov kaže, da bi bilo treba povečanje vrednosti premoženja načeloma izvesti pred njegovo privatizacijo. Poleg tega zahteva uspešen prenos lastništva na javnem premoženju razvoj ustreznega zakonodajnega okvira in jasno dolgoročno strategijo. Taki okviri opredeljujejo prednostne naloge javnih politik, da se prepreči nastanek nereguliranih zasebnih monopolov.

Komisija tesno sodeluje s HRADF in ministrstvom za finance, da bi se zagotovil uspeh programa privatizacije in oblikovali ukrepi v skladu s pravili o državni pomoči. V zvezi s tem

je Komisija pripravila navodila o uporabi pravil o državni pomoči pri prestrukturiranju in/ali privatizaciji podjetij v državni lasti.

V nekaterih natančno določenih primerih in brez odtegovanja sredstev prednostnim projektom iz oddelka 3.4 imata lahko strukturna sklada EU pomembno vlogo pri podpiranju programa privatizacije, saj lahko zagotovita tehnično pomoč in materialne naložbe na področjih, kot sta energetika in promet. Državno premoženje bi se tako pripravilo za prodajo, in sicer najprej z izboljšanjem njegovega poslovanja, s čimer bi se dosegli boljši rezultati za uporabnike in povečala potencialna vrednost tega premoženja.

3.4. S spodbujanjem naložb v infrastrukturo do rasti in delovnih mest

Pomanjkanje ustrezne infrastrukture v Grčiji je velika ovira za rast. Dobro usmerjene naložbe v infrastrukturo lahko pomembno prispevajo k rasti in zaposlovanju. Strukturna sklada EU lahko na tem področju pomembno prispevata. Ko bo sprejet dogovor o instrumentu za porazdelitev tveganja, bo instrument pripomogel k privabljanju pomembnih zasebnih naložb.

Med 181 prednostnimi projekti za rast in zaposlovanje, ki so jih grški organi in Komisija opredelili novembra 2011, so bili številni infrastrukturni projekti na področju prometa, ravnanja z odpadki ali energetike. Nekateri se že izvajajo, drugi pa so še v pripravi. Številni projekti se spopadajo z resnimi ovirami, ki jih je treba čim prej odpraviti.

Če se ti projekti izvedejo najpozneje do leta 2015, bodo izboljšali konkurenčnost grškega gospodarstva, pozitivno vplivali na sektorje, kot je turizem, in izboljšali kakovost življenja v Grčiji. Sredstva, zbrana v okviru strukturnih skladov, je treba dopolniti z dodatnimi javnimi sredstvi in zasebnimi naložbami. Ovire za celovito izvedbo teh projektov je treba odpraviti.

Med najpomembnejše projekte po svoji velikosti in učinku spada pet koncesij za avtoceste (1 400 km vseevropskega omrežja), za katere je trenutno namenjenih 3,2 milijarde EUR nacionalnih sredstev in sredstev EU. Če bodo ti projekti končani, se ocenjuje, da bi lahko neposredno ali posredno zagotovili do 30 000 delovnih mest ter spodbudili prepotrebne naložbe in zaposlovanje. Štirje od teh projektov so začasno ustavljeni, zato je treba takoj nadaljevati njihovo izvajanje. Gradnja teh omrežij lahko prispeva k posodobitvi infrastrukture, ki je še vedno ključna za spodbujanje razvoja države. Z dokončanjem glavnih koridorjev, ki Grčijo povezujejo z drugimi državami članicami ter državami kandidatkami in potencialnimi državami kandidatkami, se bo okrepil njen položaj v jugovzhodni Evropi. Tako se bo prispevalo tudi k boljši varnosti v cestnem prometu.

Prometna omrežja

Gospodarstvo in življenjski standard sta v Grčiji bolj kot v drugih državah članicah odvisna od kakovosti in učinkovitost pristaniških storitev in pomorskih povezav. Več kot 85 % zunanje trgovine na področju tovarnega prometa Grčije se odvija prek pristanišč, ki otokom zagotavljajo zanesljivost oskrbe. Potniški promet v grških pristaniščih predstavlja 22 % celotnega števila pomorskih potnikov v celotni EU. Grških pristanišča imajo zato možnost pritegniti velik delež medcelinskih trgovinskih tokov v vzhodno Evropo.

Grška pristanišča se spopadajo s tremi glavnimi težavami: slabo so opremljena in malo investirajo v infrastrukturo; povezave z zaledjem so zelo slabe (železniške in cestne), spopadajo pa se tudi z upravnimi in operativnimi pomanjkljivostmi. Pogosto se pristanišča razvijajo, da bi zadovoljila lokalne ali regionalne potrebe, in ne upoštevajo strateških prednostnih nalog na nacionalni ravni.

Turizem predstavlja 15 % grškega gospodarstva, če se upošteva posredni učinek na druge gospodarske sektorje, in temelji predvsem na cenovno dostopnih in učinkovitih potniških povezavah. Zračne povezave z Grčijo, zlasti z regionalnimi letališči, nimajo sodobnih sistemov za upravljanje zračnega prometa, delovanje letališč je neučinkovito (omejen odpiralni čas itd.) in letališke pristojbine so visoke. Pomanjkanje ustrezne infrastrukture (na primer marin in mest za vkrcanje na potniške ladje za križarjenja) tudi negativno vpliva na kakovost turizma.

Nova strategija TEN-T postavlja pristanišča Igumenica, Patras, Pirej in Solun v središče evropskega prometnega omrežja. Ključna železniška povezava med Pirejem in Solunom ter pomorska avtocesta med Atenami/Pirejem in Limasolom sta del enega od prometnih koridorjev, vključenih v predlagani instrument za povezovanje Evrope.

Prometni sistem v Grčiji bi lahko posodobili z:

- zagotavljanjem storitev potniškega prevoza z avtobusi in taksiji, pri čemer se odpravijo preostale omejitve;
- vzpostavitvijo sistema upravnih storitev „vse na enem mestu“, namenjenega poročanju o plovilih. Za ladje zdaj veljajo številne obvezne formalnosti, ki povzročajo zamude pri prevozu tovora in potnikov. Te formalnosti tratijo vire ladijske industrije in države;
- ustreznim modelom upravljanja in okvirom za privatizacijo pristanišč in letališč, s katerima bi se izognili ustvarjanju zasebnih monopolov in diskriminaciji uporabnikov ter uvedli obveznost popolne preglednosti računov in ustrezni nadzor, ki bi ga izvajali javni organi. Novi lastniki ali koncesionarji bi morali spoštovati zaveze v zvezi s projekti, ki jim je bila dodeljena podpora EU.

Železniški promet bi lahko izboljšali z:

- zakupom potniškega železniškega voznega parka, ki ga prvotni operater ne potrebuje;
- oblikovanjem okvira, ki bi novim prevoznikom potnikov iz EU omogočil pošteno konkurenco s prvotnim operaterjem;
- pregledom postopkov ob prečkanju meje in sporazumov, da se olajšajo tovorni tokovi v koridorju X in opusti zapiranje meja.

Komisija lahko organizira tehnično pomoč, da se v sodelovanju z zadevnimi organi iz drugih držav članic pomaga grškim organom pri prilagoditvi na najboljše prakse. Zagotovi lahko tudi tehnično pomoč za upravljanje zračnega prometa in morda celo financiranje za posodobitev opreme.

Ladijski prevoz

Ladijski prevoz je tradicionalno glavni steber grškega gospodarstva. Kombinacija dejavnikov (nizke cene prevoza tovora, odprava resornega ministrstva) je vplivala na odločitev lastnikov plovil, da svoja plovila dajo pod tujo zastavo. Če se bo ta trend nadaljeval, bi lahko vplival na zaposlovanje na plovilih in davčne prihodke, pa tudi na zaposlovanje v upravah pomorskih družb na celini. Gospodarska kriza je vplivala na grški obalni ladijski prevoz. Podjetja

poslujejo z minimalnim dobičkom ali celo z izgubo, tudi v primerih, ko imajo pogodbe za opravljanje javne storitve. V nekaterih primerih je to vplivalo na ponudbo in kakovost povezav, zlasti (vendar ne izključno) do manjših otokov, s čimer se ogrožajo njihove možnosti za rast. Da bi Grčija v celoti izkoristila svoj pomorski potencial in izkoristila priložnosti za pomorsko rast, mora na področju ladijskega prevoza vzpostaviti bolj ustrezno upravno strukturo.

IKT in širokopasovna infrastruktura

Grčija še vedno zaostaja za povprečjem EU na področju širokopasovnih povezav, zlasti zaradi pomanjkanja razvoja na področju e-storitev. Prizadevanja je treba osredotočiti na dokončanje projektov državnega pomena, da se širokopasovno omrežje razširi na več mest in zagotovijo hitre širokopasovne povezave (optična vlakna) do dodatnih javnih stavb, s čimer bi se znižali odhodki za telekomunikacije v zasebnem in javnem sektorju.

Večja razširjenost širokopasovnih povezav je odvisna od večje ponudbe e-storitev. Pozornost bi bilo treba nameniti sektorjem, ki so navedeni v memorandumu o soglasju. Po pričakovanjih naj bi uporaba IKT prinesla znatne koristi državljanom in javnim financam na področjih, kot so zdravstveno varstvo (npr. z e-recepti, interoperabilnostjo med ministrstvom za zdravje in javnimi bolnišnicami), zemljiška knjiga (npr. z nadaljevanjem digitalizacije podatkov o lastninskih pravicah na nepremičninah) in javna naročila (z e-javnimi naročili). V podjetniškem sektorju bi bilo treba možnosti, ki jih ponujajo digitalne storitve, izkoristiti v celoti, na primer s podporo MSP, da izkoristijo internet za dostop do mednarodnih trgov.

3.5. Viri za prihodnjo rast

3.5.1. Izkoriščanje potenciala energetskega sektorja za rast in delovna mesta

Energetska politika v Grčiji ima potencial, da znatno prispeva k oživitvi gospodarstva v državi. Poleg tega bo razvoj energetske infrastrukture, ki je tesno povezana s preostalim delom regije, pomagal spodbuditi konkurenčnost in produktivnost energetskega sektorja v Grčiji.

Na področju energetike Grčijo čakajo velikanski izzivi. Zelo je odvisna od fosilnih goriv (večji del električne energije se pridobiva iz lignita). Večina otokov je še vedno izolirana in se zanaša na dizelske generatorje ali naftne elektrarne. Splošna učinkovitost proizvodnje električne energije je med najnižjimi v Evropi. V energetskega sektorju prevladuje peščica podjetij v državni lasti z nizko produktivnostjo, ki jih je treba še razdružiti. Industrijski odjemalci se pritožujejo, da je njihova konkurenčnost ogrožena, saj morajo energijo plačevati po cenah, ki so med najvišjimi v Evropi. Zlasti v gradbenem sektorju obstaja veliko možnosti za izboljšanje energetske učinkovitosti.

Grčija ima možnost, da postane ena vodilnih držav na področju trajnostne proizvodnje energije. Le malo evropskih držav lahko izkoristi takšno raznovrstnost obnovljivih virov energije. Grčija je zelo vetrovna in ima veliko sončnih dni, vendar ji tudi hidro- in geotermalna energija ter biomasa ponujajo možnost, da postane ena vodilnih na področju proizvodnje okolju prijazne električne energije. Strateški geografski položaj Grčije in iskanje zalog ogljikovodikov na morju ji daje možnost, da se razvije v vozlišče za distribucijo plina. Izvajanje ukrepov EU za liberalizacijo in privatizacijo bi pripomoglo k večji konkurenčnosti panoge.

Da bi se to uresničilo v korist grških odjemalcev energije in v podporo ciljem EU na področju zanesljivosti oskrbe in boja proti podnebnim spremembam, bo treba izvesti naslednje ukrepe.

Privatizacija sektorja plina in električne energije je priložnost, da se poveča njuna učinkovitost. Postopek privatizacije je treba izpeljati hitro, hkrati pa je treba vzpostaviti okvir za razvoj konkurenčnih trgov v bližnji prihodnosti. Z dobro delujočim okvirom, vključno z ustreznim razdruževanjem in popolno odprtostjo trgov električne energije in plina, bodo veliki in majhni proizvajalci energije dobili nove priložnosti za naložbe. To bo zagotovilo, da bo grški energetski sektor postal dinamičen in konkurenčen, ki bo gospodarske koristi prinašal tudi vsem drugim gospodarskim sektorjem.

Elektroenergetska in plinovodna **omrežja** je treba posodobiti. Z izboljšanjem skladiščenja plina in plinovodnih omrežij bo Grčija izkoristila svoj strateški geografski položaj in zagotovila dostop do evropskega trga s plinom. Povezovanje električnih omrežij večjih otokov s celinskimi omrežji in medsebojno povezovanje omrežij manjših otokih so pogoj za postavljanje vetrnih in sončnih elektrarn v velikem obsegu. Okrepitev celinskega prenosnega omrežja je prav tako bistvenega pomena za vključitev obratov za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov za domači trg in za masoven izvoz električne energije v Evropo. Grčija je naravna pot za prenos večine plina iz kaspijskega in vzhodnosredozemskega bazena.

Program TEN-E in novi instrument za povezovanje Evrope imata lahko pomembno vlogo pri usmerjanju in financiranju prizadevanj na tem področju. Jasni signali, da je energetika odprt in delujoč sektor grškega gospodarstva in da je dostop do infrastrukture nediskriminatoren, bodo pomagali privabiti zasebni kapital za take naložbe.

Izkoriščanje **obnovljivih virov energije** v velikem obsegu zahteva celovito reformo sheme podpore. Za pritegnitev potrebnih naložb bo moral biti okvir v skladu z načeli stroškovne učinkovitosti in finančne stabilnosti. Da bi Grčija izrabila svojo primerjalno prednost, se posebej posveča izkoriščanju sončne energije in energije vetra. Ko bo ponovno vzpostavljeno zaupanje vlagateljev, se lahko konkurenčni sektor obnovljivih virov energije razvije v celotni vrednostni verigi. Prispevek sektorja h gospodarski rasti se lahko dodatno poveča s pobudo HELIOS. Začeti jo je treba s postavitvijo manjšega števila velikih sončnih elektrarn, ki bodo prvotno namenjene nacionalni rabi. Ko se bo obseg projekta povečal in bodo na voljo zmogljivosti za prenos energije, je treba stremeti k izvozu energije v Evropo, da bi se drugim državam članicam pomagalo doseči cilje za leto 2020 na stroškovno učinkovit način.

Sanacija stavb v javni in zasebni lasti je ključnega pomena za doseganje ciljev energetske učinkovitosti, pri čemer se ustvarjajo tudi delovna mesta. Finančna sredstva, ki so na voljo gospodinjstvom v okviru sheme „Exoikonomo“, niso v celoti izkoriščena in jih je treba dati na voljo MSP. Dodatni instrumenti so potrebni, da se podprejo prizadevanja na področju javnih stavb, mestnega prometa in lokalne energetske infrastrukture. V zvezi s tem bi lahko pomagal predlagani instrument za porazdelitev tveganja, saj bi odpravil tveganja, ki so povezana z naložbami pri obnovi stavb, ter spodbudil odpiranje delovnih mest in rast.

3.5.2. Spodbujanje trajnostne rasti – okolje in ravnanje z odpadki

Ravnanje s trdnimi odpadki lahko pomembno prispeva h kakovosti življenja grških državljanov in k razvoju gospodarskih dejavnosti. Celovito izvajanje veljavne zakonodaje bi lahko v Grčiji ustvarilo tisoče delovnih mest in znatno povečalo letni promet v sektorju odpadkov. Napredek pri ravnanju s trdnimi odpadki bo tudi olajšal spoštovanje okoljske zakonodaje EU in preprečil potencialno drage postopke za ugotavljanje kršitev.

Čeprav je Grčija za osnovno infrastrukturo v tem sektorju prejela mnogo sredstev iz strukturnih skladov EU, še vedno zaostaja, zlasti na področju ravnanja s trdnimi odpadki in odpadnimi vodami. V tem sektorju si je treba morda bolj kot v katerem koli drugem nujno prizadevati za spoštovanje pravnega reda EU, da se postavi potrebna infrastruktura v skladu s standardi EU.

Da bi Grčija izpolnila svoje obveznosti v skladu z zakonodajo EU in sodbami Sodišča Evropske unije, mora nujno:

- (a) zgraditi objekte za ravnanje z odpadki (tj. mehanske in biološke čistilne naprave, odlagališča) ter zapreti in sanirati vsa nezakonita in nenadzorovana odlagališča (za sanacijo je na voljo sofinanciranje) ter
- (b) zgraditi več čistilnih naprav v skladu z Direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode (posebno pozornost je treba nameniti regiji Atika, pa tudi drugim večjim mestom, kot sta Solun, Patras itd.).

Poleg tega je treba zagotoviti celovito spoštovanje dveh sodnih odločb (ene v zvezi z gradnjo komunalne čistilne naprave na območju Thriassio Pedia na zahodu Atike, pri čemer gre za projekt, ki se sofinancira iz strukturnih skladov EU; in druge v zvezi z nezbiranjem in neprečiščevanjem komunalne odpadne vode v petih večjih mestih na vzhodu Atike).

Pravna jasnost glede odgovornosti proizvajalca (trenutno ne obstaja v grški zakonodaji) lahko Grčiji zagotovi instrumente za zbiranje sredstev, ki so potrebna za izvajanje shem ločenega zbiranja odpadkov in njihovega recikliranja. Napredek pri uvedbi davkov na odlagališča ali oblikovanju cen bi lahko prispeval tudi k izboljšanju učinkovitosti uporabe virov. Pozitivno bi lahko delovala tudi uporaba sistemov spodbud za zmanjševanje količine odpadkov in ločeno zbiranje odpadkov (sistemi plačevanja za dejansko odvržene odpadke).

Kot je navedeno zgoraj, naj bi nova grška zakonodaja o presoji vplivov na okolje uvedla usklajene in učinkovitejše postopke. Novi zakon o okoljskih dovoljenjih je bil vključen v memorandum o soglasju in srednjeročni okvir davčne strategije. Ta zakon je bil sprejet septembra 2011, izvedbeni sklepi pa bodo sprejeti v letu 2012 (prvi je bil sprejet januarja 2012 in se nanaša na kategorizacijo projektov, za katere se opravi okoljska presoja ali je treba izdati okoljsko dovoljenje). Pričakuje se, da bo nova zakonodaja skrajšala čas, ki je potreben za izdajo dovoljenj, zlasti zaradi uvedbe posebnih rokov za vsak korak v upravnem postopku in mejnikov v postopek odobritve. Ta praksa temelji na izkušnjah drugih držav članic.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja podpira trajnostni razvoj podeželskih območij na celotnem grškem ozemlju, in sicer z različnimi kmetijskookoljskimi ukrepi. V ta namen je že bilo izplačanih 720 milijonov EUR.

3.5.3. Oblikovanje inovativnega, na znanju temelječega gospodarstva

V zadnjem desetletju se je intenzivnost raziskav in razvoja v Grčiji zaustavila pri 0,6 % BDP (2007), zaznamovana pa je z zelo nizko intenzivnostjo v zasebnem sektorju. Najnovejši uradni podatki kažejo, da se je nekoliko povečala, in sicer z 0,15 % BDP v letu 2000 na 0,17 % BDP v letu 2007. V absolutnem smislu so se naložbe v raziskave in razvoj v obdobju 2001–2007 bistveno povečale.

Glavni dejavnik, ki poganja grški sistem raziskav in inovacij, je kohezijska politika EU. Za programsko obdobje 2007–2013 so raziskave, inovacije in ukrepi za krepitev poslovne

konkurenčnosti vključeni v glavni nacionalni operativni program in v več regionalnih programov. Temeljni program „Konkurenčnost in podjetništvo“ ima skupni proračun v višini 1,5 milijona EUR, od tega se 1,3 milijona EUR zagotavlja prek kohezijske politike EU. Operativni program ima tri strateške cilje za obdobje 2007–2013, raziskave in inovacije pa so eno najpomembnejših področij, ki prejemajo pomoč. Vendar je črpanje sredstev iz strukturnih skladov EU za raziskave slabo, spodbude za uporabo sredstev v zasebnem sektorju, ki naj bi podpirale preoblikovanje gospodarstva, pa so trenutno nezadostne.

Zasebni sektor ima majhen delež v skupnih odhodkih za raziskave in razvoj, kar kaže na slabo povpraševanje poslovnega sektorja po znanju, ki temelji na raziskavah. Slaba sposobnost poslovnega sektorja za črpanje sredstev je tako vzrok in posledica nizkega povpraševanja po znanju. Omejen dostop do kapitala, zlasti za nova podjetja, ki je posledica zadržanosti finančnega sistema do financiranja inovacij in tveganih naložb, je eden od dejavnikov, ki ovirajo mobilizacijo virov za raziskave in razvoj.

Sistem kazalnikov uspešnosti za raziskave in inovacije za leto 2011 kaže, da **Grčija** spada med zmerne inovatorje, njena uspešnost pa je pod povprečjem. Grčija ima relativno prednost zaradi človeških virov, stikov in podjetništva ter inovatorjev, njene relativne pomanjkljivosti pa so financiranje in podpora, naložbe podjetij in intelektualni kapital. Visoka rast se beleži za modele Skupnosti, relativno močno zmanjšanje pa je vidno pri odhodkih za inovacije, ki niso povezani z raziskavami in razvojem, in za izvozne storitve, ki temeljijo na znanju.

Tehnološko sodelovanje, ki je razvidno iz skupnih patentnih prijav, je v primerjavi s povprečjem EU zelo skromno. Več kot 65 % vseh patentnih prijav naredijo izumitelji posamezniki, manj kot 35 % prijav pa je skupnih patentov. Od teh je 7,4 % skupnih patentov, pri katerih sodelujejo države, ki niso članice EU, kar je zelo majhen delež, ki potrjuje, da obstaja potreba po večjem sodelovanju in internacionalizaciji dejavnosti na področju raziskav in inovacij.

Glavnih izzivi v prihodnosti so:

- zagotavljanje ustreznih in učinkovitih javnih naložb v raziskave in inovacije ter povečanje učinkovitosti porabe sredstev iz strukturnih skladov EU z osredotočenjem na različne podjetniške grozde in tehnološke platforme;
- dokončanje razvoja celovitega pravnega okvira za akterje na področju raziskav in razvoja ter njegovo izvajanje. To bi moralo vključevati tudi določitev krovne cilja strategije Evropa 2020 za naložbe na področju raziskav in razvoja, povezane z večletnim proračunskim načrtovanjem;
- zagotavljanje veliko bolj učinkovite uporabe sredstev strukturnih skladov EU za spodbujanje rasti s spodbujanjem zasebnih naložb v raziskave in inovacije v podporo strategiji pametne specializacije.

3.5.4. *Izkoriščanje možnosti, ki jih ima Grčija kot turistična in kulturna destinacija*

Grčija ima primerjalno prednost na področju kulture in turizma, saj obe ponujata znatne možnosti za rast in ustvarjanje novih delovnih mest. Spomeniki in arheološka najdišča so temelji za (sedanji) razvoj gospodarskih dejavnosti. Pomembno je, da se hitro oblikuje strategija za proučitev in razvoj sinergij med področji kulture, turizma, podjetništva, izobraževanja, zdravstva in gastronomije ter za naložbe v nove tehnologije (uporaba IKT za promocijo grškega kulturnega bogastva), in sicer z namenom, da se izboljša razmerje med

kakovostjo in ceno ponudbe ter da se Grčija predstavi kot destinacija, ki ponuja visoki, okolju prijazen turizem.

Turizem je eden ključnih sektorjev grškega gospodarstva, tako v smislu gospodarske rasti kot zaposlovanja. Neposredni prispevek sektorja potovanj in turizma k BDP je leta 2011 znašal 12,6 milijarde EUR (5,6 % celotnega BDP, v EU je ta delež 2,9 % BDP). Sektor potovanj in turizma je neposredno podpiral 332 000 delovnih mest ali 8,0 % vseh delovnih mest v državi (v EU 3,2 %) ter 768 000 delovnih mest ali 18,4 % vseh zaposlenih, če se upoštevajo posredno podprta delovna mesta (v EU 8,4 %). Vendar je Grčija dosegla le omejen uspeh pri privabljanju obiskovalcev iz hitro rastočih trgov. Turistična sezona je koncentrirana v poletnih mesecih in turisti v Grčiji porabijo sorazmerno manj denarja kot turisti, ki obiskujejo konkurenčne destinacije.

Grška turistična industrija se lahko razvije na različne načine, med drugim v okviru:

- povečanja turističnega povpraševanja: glavni cilji ukrepov, sprejetih na tem področju, se osredotočajo na podaljšanje turistične sezone, omogočanje, da ljudje odhajajo na dopust, in povečanje števila turistov (predvsem iz držav zunaj EU). Grčija ima milo podnebje celo leto, zato bi lahko privabila turiste tudi zunaj glavne sezone. Med glavne pobude, ki so namenjene spodbujanju turističnega povpraševanja v EU, spadajo pobuda socialnega turizma Calypso, pobuda „50 000 turistov“ ali pobuda za turizem zunaj glavne sezone (namenjena odpravljanju delitve leta na turistične sezone) ter spletni portal, ki naj bi privabili oblikovalce iz držav zunaj EU;
- ozaveščanja o destinacijah in njihove promocije: med glavne ukrepe spada ukrep „Evropske destinacije odličnosti“ (EDEN), ki spodbuja trajnostni razvoj turizma v manjših destinacijah, ki se šele uveljavljajo, razvoj tematskih kulturnih poti (tj. oljčna pot) in ozaveščanje o kolesarskem turizmu v EU;
- zagotavljanja platforme za izmenjavo najboljših praks: svetovalni odbor za turizem je forum za sodelovanje predstavnikov držav članic EU na področju politike turizma. Grčija lahko uporabi najboljše prakse drugih držav članic;
- podaljšanja turistične sezone, diverzifikacije turistične ponudbe in izboljšanja kakovosti storitev, da se pritegnejo turisti z višjimi dohodki, bi morali biti glavni dejavniki za spodbujanje razvoja grške turistične industrije.

3.6. Krepitev javne uprave in pravosodnega sistema

3.6.1. Sodobna javna uprava za novo gospodarstvo

Grška javna uprava trenutno nima stabilnih, usklajenih in ustrezno pooblaščenih struktur, ki bi zagotavljale potrebno prevzemanje nalog za izvedbo reform in odgovornosti zanje, določenih v drugem programu gospodarske prilagoditve in opisanih v tem sporočilu. Ujeta je v zelo zapleten pravni okvir, ki škodljivo vpliva na vse vidike javnih storitev in gospodarstva. Ta uprava je preveč osredotočena na pripravo zakonodaje namesto na njeno izvajanje.

EU podpira načrt upravne reforme v Grčiji, med drugim tudi prek programa Evropskega socialnega sklada s proračunom v višini 505 milijonov EUR. Glavni cilj tega programa je izboljšati kakovost javnih politik s posodobitvijo regulativnega okvira ter reformo struktur in postopkov. Med načrtovanimi dejavnostmi so tudi drugi krovni projekti, namenjeni

ustanovitvi, organiziranju in delovanju enot za načrtovanje in pripravo proračuna v resornih ministrstvih, reorganizaciji davčne in carinske uprave, reorganizaciji splošnega računovodskega urada Grčije in standardizaciji izvajanja postopkov novega zakonika o javnih uslužbencih.

Za zagotovitev, da Grčija oblikuje sodobno upravo, ki lahko podpira okrepljeno in dinamično gospodarstvo, je treba izboljšati učinkovitost, odgovornost in celovitost uprave ter poenostaviti postopke sprejemanja odločitev v upravi. Memorandum o soglasju predvideva posodobitev javne uprave do decembra 2012, tako da se med drugim ustanovi usmerjevalna skupina na visoki ravni za preoblikovanje (ustanovljena februarja 2012), ki jo vodi predsednik vlade in bo nadzorovala izvajanje upravnih reform. Januarja 2012 sta Francija in Grčija v sodelovanju z delovno skupino podpisali memorandum o soglasju, ki bo temelj za izvedbo osrednje upravne reforme. Nemška vlada je začela zagotavljati tehnično pomoč za upravno reformo na lokalni in regionalni ravni.

Potrebno je ustrezno pooblaščen središče odločanja z resničnim usklajevanjem med ministrstvi. V skladu z memorandumom o soglasju o drugem programu gospodarske prilagoditve bi moralo biti navedeno uresničeno do maja 2012. Središče bo zagotovilo boljše usmerjanje in bolj strateško vizijo centralne ravni uprave, saj se bo izboljšalo in pospešilo usklajevanje med ministrstvi, s čimer bo odpravljen trenutni vertikalni in medministrski pristop. Imelo bo tudi arbitražno funkcijo pri reševanju medministrskih vprašanj. Ta struktura bo ključnega pomena za izvajanje vseh reformnih postopkov, namenjenih spodbujanju rasti in odpiranju delovnih mest, ter odločitev usmerjevalne skupine na visoki ravni za preoblikovanje.

Grčija mora ustvariti tudi potrebne strukture v posameznih resornih ministrstvih, ki bodo namenjene bolj učinkovitemu spremljanju upravnih postopkov (vključno s porabo sredstev, notranjim nadzorom in revizijo, upravljanjem človeških virov in IKT), da bi se skupna pravila in usklajeni postopki začeli uporabljati pred koncem leta 2012.

Vsa načela skladnosti in učinkovitosti, na katerih temelji reforma centralne ravni uprave, bo treba razširiti tudi na regionalno/lokalno raven, da se podpre rast in odpiranje delovnih mest na vseh ravneh gospodarstva. Aprila 2012 sta Nemčija in Grčija v sodelovanju z delovno skupino podpisala memorandum o soglasju, ki vsebuje načrt za izvajanje reforme na področjih, kot so izboljšanje nadzora in učinkovitosti občin in regij na področju urbanističnega načrtovanja, razvoja podeželja in krepitve zmogljivosti lokalnih organov za učinkovito načrtovanje, oblikovanje, izvajanje in spremljanje naložbenih programov.

Boj proti goljufijam in korupciji je bistvenega pomena pri zagotavljanju bolj učinkovite porabe teh sredstev in večje preglednosti gospodarstva. Grčija bi morala ob podpori Komisije pripraviti strategijo za boj proti goljufijam, ki bi zajemala vse vidike javnih prihodkov in odhodkov in tudi zaščito finančnih interesov EU. To bo pripomoglo k ponovni vzpostavitvi zaupanja ter poštenih in enakih pogojev za vse. Hkrati bo učinkovit boj proti goljufijam in korupciji, vključno z bojem proti tihotapljenju na mejah, dodatno prispeval k stabilizaciji prihodkov Grčije.

Raven uporabe informacijske tehnologije v državni upravi je zelo nizka. Njeno izboljšanje bi pospešilo in racionaliziralo postopke ter povečalo preglednost tako za javno upravo kot za podjetja. Grški organi so začeli izvajati projekte na več pomembnejših področjih e-uprave, in sicer za načrtovanje virov podjetja (ERP) (finance in upravljanje človeških virov), upravljanje odnosov z državljani ter e-javna naročila. Grški organi nameravajo izvajati te projekte v

prednostnih sektorjih financiranja, upravne reforme in zdravstva. Uvedbo e-uprave bo treba uskladiti z reformo upravnih postopkov in jo obravnavati kot njeno dopolnilo.

Vrnitev verodostojnosti uradnim statističnim podatkom je bistven del socialnega sporazuma, ki bo omogočil stabilizacijo Grčije. Čeprav je bil od leta 2009 dosežen znaten napredek, so statistični podatki v grški družbi še vedno kontroveržno vprašanje. Ponovna vzpostavitev zaupanja v statistične podatke bo zahtevala celovito izvajanje akcijskega načrta, vključenega v nedavno sprejeto zavezo o zaupanju v statistične podatke, ki sta jo 29. februarja letos podpisali grška vlada in Komisija ter jo je potrdil Parlament. Ta vključuje pregled zakona o statistiki ter zagotavljanje potrebnih finančnih in človeških virov nacionalnemu statističnemu uradu.

3.6.2. Ponovna vzpostavitev zaupanja v pravosodni sistem

Slabo delujoče sodstvo ovira gospodarski razvoj in škodi družbeni strukturi Grčije. To je sistem, ki dolžnikom, vključno z davkoplačevalci, ki nočejo plačevati davkov, ponuja številne možnosti, da se izognejo plačevanju svojih obveznosti, saj vedo, da jih razen najbolj odločnih upnikov ne bo nihče sodno preganjal. Sodni zaostanki, ki obsegajo stotine tisočev zadev, in dolgotrajno čakanje, da sodišča določijo datum obravnave, so najbolj vidni znaki slabega delovanja grškega pravosodnega sistema. To med Grki vzbuja splošni občutek „nepravičnosti“. Grški organi so jasno pokazali pripravljenost, da to spremenijo in vložijo znatna prizadevanja za oblikovanje učinkovitega sodstva, ki bo prijazno do državljanov in podjetij. V teku je celovit in nadvse potreben pregled pravosodnega sistema. Te reforme so namenjene ponovni vzpostavitvi zaupanja v delovanje grške države in njenih institucij ter podpori za njeno gospodarsko okrevanje.

Grška vlada se je zavezala, da bo izpolnila vrsto ciljev za odpravo zaostankov pri izvajanju davčnih postopkov pred upravnimi sodišči in za zmanjšanje zaostankov pri izvajanju civilnih zadev. Prav tako se je zavezala, da bo spodbujala alternativne načine za reševanje sporov, da bi se sprostili viri na sodiščih in razvila kultura uporabe nepravičnih postopkov ter iskali ekonomsko ugodnejši načini za reševanje težav in sporov. Komisija na tem področju sodeluje z grškimi organi in zainteresiranimi stranmi.

Dokler morebitni vlagatelji ne bodo verjeli, da je grško sodstvo učinkovito in nepristransko ter da bo zaščitilo njihove pravice, ne bodo sprejemali pomembnih odločitev o naložbah v to državo. Izvajanje dodatnih ukrepov za iskanje učinkovitih načinov za izterjavo dolgov do države in racionalizacija pravnega okvira za nepremičninske transakcije bosta izboljšala zaupanje vlagateljev in hkrati povečala državne prihodke. S sodobnim sistemom e-pravosodja bo izvrševanje pravice hitrejša in bolj pregledna, kar bo uporabnikom pravosodnega sistema prihranilo čas in izboljšalo učinkovitost sodnih uslužbencev. Tudi učinkovitost sodnih uradnikov bi se s tem morala povečati. Racionalizacija in reorganizacija prvoopenjskih sodišč bosta znižala stroške in pravosodje približala državljanom, saj bodo lahko na teh sodiščih opravili „vse na enem mestu“ v zvezi z večino splošnih pravosodnih zadev, s katerimi se državljanji srečujejo (npr. overitev dokumentov, družinsko pravo, pravo dedovanja itd.).

Sodobna ureditev za primer insolventnosti je bistvena, ko je treba neuspešnim podjetjem olajšati pravilen izstop s trga, potencialno uspešnim podjetjem pa prestrukturiranje. Reforma ureditve za primer insolventnosti je eno od področij, ki ga je treba pozorno spremljati, Komisija pa je v zvezi s tem pripravljena sodelovati z grško vlado.

3.7. Obvladovanje socialnih posledic krize

Grčija je bila že pred krizo država z eno najvišjih stopenj revščine v EU. Skupna stopnja tveganja revščine ali socialne izključenosti celotnega prebivalstva je bila 27,7 % v letu 2010, kar je več od povprečja EU, ki znaša 23,5 %. Stopnja revščine zaposlenih je bila leta 2010 druga najvišja v EU. Globoka gospodarska kriza je povečala stopnjo revščine ter socialne izključenosti in izključenosti s stanovanjskega trga ter prizadela razpoložljivi dohodek (znižanje za 9,3 % v letu 2010). Brezdomstvo se veča med družinami z otroki in mladimi ter med naraščajočim številom nezakonitih priseljencev, ki so pritisk še dodatno povečali. Te težave je treba čim prej odpraviti.

Komisija sodeluje z grškimi organi pri obvladovanju nesprejemljivo visoke stopnje brezposelnosti pri mladih. Da bi se finančna podpora uporabila, kjer je najbolj potrebna, bi se lahko financiranje preusmerilo v ukrepe, ki spodbujajo zaposlovanje mladih. Ti ukrepi so trenutno namenjeni podpori za pridobivanje prvih delovnih izkušenj, subvencioniranje kratkoročnih zaposlitev v zasebnem sektorju ali lokalnih skupnostih, izboljšanju možnosti študentov in diplomantov za pridobitev vajeništva ali pripravništva, spodbujanju prekvalificiranja in izpopolnjevanja, spodbujanju podjetništva, vključno s socialnim podjetništvom, in spodbujanju študija v tujini.

Dodatnih 200–250 milijonov EUR bi bilo lahko na ta način na voljo za prerazporeditev, kar bi lahko zagotovilo več tisoč delovnih mest.

Obstajajo številne druge kratkoročne prednostne naloge, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje. Evropski socialni sklad lahko pomaga izboljšati delovanje trga dela, krepiti povezave med izobraževanjem/usposabljanjem in trgom dela, povečati človeški kapital in zmanjšati razširjenost dela na črno. Okrepiti bi bilo treba javne zavode za zaposlovanje, da bi naraščajočemu številu brezposelnih nudili boljše storitve. Potrebne so učinkovitejša in bolj ciljno usmerjene aktivne politike trga dela, opraviti pa je treba tudi sistematično oceno učinkovitosti ukrepov teh politik. Prednost je treba dati najbolj ranljivim skupinam (nizko kvalificiranim brezposelnim, osebam, ki so zgodaj opustile šolanje, starejšim delavcem, dolgotrajno brezposelnim, migrantom, manjšinam itd.).

Strukturna sklada EU bi se lahko uporabila za oblikovanje in financiranje celovite strategije obnove mest za boj proti revščini in socialni izključenosti.

Da se prepreči socialna marginalizacija in da se osebam iz ranljivih skupin zagotovijo znanja in spretnosti za vključevanje ali ponovno vključevanje na trg dela, je treba izvesti nacionalno strategijo vseživljenjskega učenja, ki je bila napovedana leta 2011. To mora vključevati izboljšanje dostopa do izobraževanja in usposabljanja za netradicionalne udeležence izobraževanja, tako da se vključijo regionalne in lokalne skupnosti ter visokošolske ustanove.

Boljši dostop do zaposlitve, zlasti z večjo finančno podporo za podjetništvo (s poudarkom na novih inovativnih proizvodih in storitvah), in širšo uporabo subvencij za plače za kratkoročno zaposlovanje, namenjenih predvsem prikrajšanim skupinam, je treba obravnavati kot sredstvo za zagotavljanje začasne gospodarske pomoči in priložnost za tiste, ki jih je kriza najbolj prizadela, da ostanejo na trgu dela. Razvoj socialnega gospodarstva bo ustvaril tudi nove priložnosti za zaposlitev, ki jih bodo ponujali podjetniki in inovatorji v ključnih sektorjih, kot so socialno varstvo, storitve za brezposelne, lokalni razvoj in razvoj skupnosti, proizvodnja in distribucija živil ter energetska učinkovitost.

3.8. Upravljanje migracij in azila

Članstvo Grčije v schengenskem območju zagotavlja svobodo gibanja njenim državljanom v drugih državah in potnikom v Grčiji. To spodbuja potovanja, turizem in poslovne odnose, ki so v korist gospodarstvu. Vendar ima hud pritisk nezakonite migracije, s katero se Grčija spopada v zadnjih letih, skupaj z gospodarsko krizo negativen družbeni in gospodarski vpliv ter ogroža nemoteno delovanje schengenskega območja. Humanitarne razmere, s katerimi se včasih soočajo migranti in prosilci za azil, škodijo ugledu Grčije in niso v skladu z njeno dolgoletno tradicijo spoštovanja človekovih pravic in gostoljubja.

Grčija mora za reševanje te težave nadaljevati reformo azilne in migracijske politike ter učinkovito upravljati zunanje meje. Okvira za ukrepanje, in sicer akcijski načrt za upravljanje migracij in azila ter akcijski načrt „Schengen–Grčija“, sta že uvedena. Izvajati ju je treba vključno s sprejetjem in upoštevanjem standardov na področju migracij in azila, ki so v skladu z veljavno zakonodajo EU in mednarodnimi obveznostmi Grčije. Grčija mora izboljšati humanitarne razmere migrantov in prosilcev za azil v obmejnem območju med Grčijo in Turčijo ter v Atenah in okrepiti sprejemne zmogljivosti za nezakonite priseljence in prosilce za azil, s posebnim poudarkom na ranljivih skupinah. Povečati je treba tudi zmogljivosti za prostovoljno vračanje priseljencev, pri tem pa v celoti spoštovati njihove temeljne pravice. Obstaja veliko neizkoriščenih možnosti, saj mnogi priseljenci v Grčiji nimajo pravih možnosti za integracijo in bi si želeli vrniti v državo izvora.

EU zagotavlja znatno finančno podporo za sisteme, namenjene upravljanju azila, migracij in meja ter odpravljanju humanitarnih posledic pritiska, ki ga povzroča veliko število nezakonitih priseljencev in prosilcev za azil. Grčija je ena glavnih upravičenk splošnega programa Solidarnost in upravljanje migracijskih tokov (SOLID).